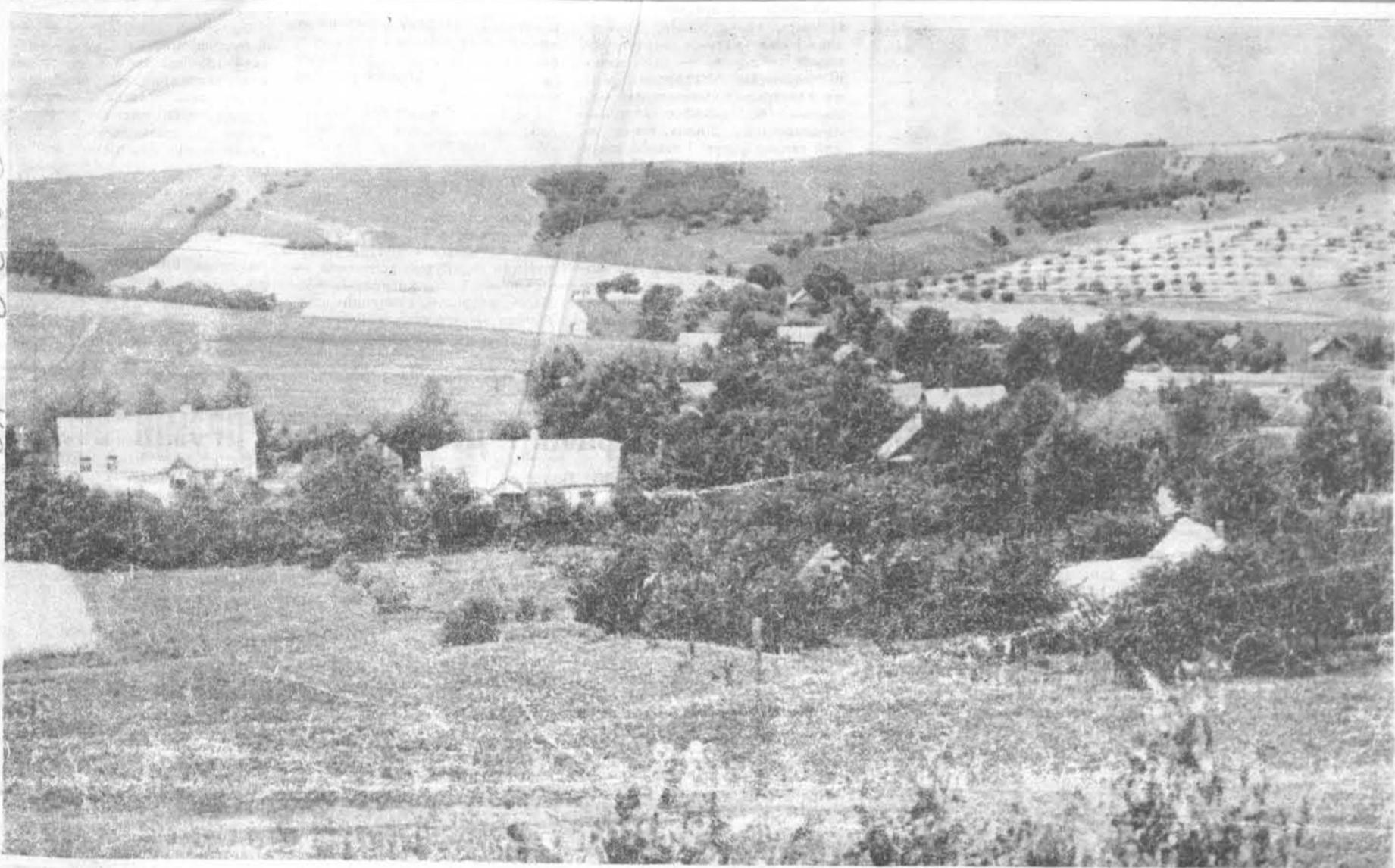

Голас Рафзімы

№ 2 [1162] СТУДЗЕНЬ 1971 Г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СХАДЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВІДАННЯ 16-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

ЗЯМЛЯ, ЗАКОН І ЛЮДЗІ

Невядомы аўтар падпольнай беларускай брашуры, выдадзенай у 1881 годзе ў Жэневе, пісаў:

«Штоб была воля, для гэтага работнікам павінна належаць уся зямля, бо яны на ёй працуюць; работнікам трэба фабрыкі, заводы і розныя інструменты, бо яны, а не паны, зрабілі гэтыя фабрыкі і заводы, яны і вырабляюць на іх усю карысць, усю выгаду для шчасця чалавека. Калі так будзе, то тады і настане воля. Для гэтага толькі трэба, штоб уся зямля належала да сельскіх грамад, а ўсе заводы ды фабрыкі — работнікам, каторыя на іх працуюць. Тады б не было на свеце багатых людзей і бедных, а кожны бы меў усяго даволі... Як бы нашы людзі дайшлі да свайго розуму, то і зрабілі б так: усю зямлю ад паноў адабралі б сабе да сваіх сельскіх грамад...»

Такі быў у Беларусі, як і ва ўсім свеце, спрадвечны закон эксплуатацыі: зямля — багаццям, беззямельце і нэнда — народу. Таго, хто паўставаў супраць гэтага закону, эксплуататары бязлітасна каралі. Не здарма ж вышэй прыведзеныя словы былі надрукаваны не ў Мінску, а ў Жэневе, і распаўсюджваліся не адкрыта, а таіна, пад пагрозай катаргі і турмы.

Дзякуючы ленінскаму рэвалюцыйнаму вучэнню, «людзі дайшлі да свайго розуму» і адабралі зямлю ў багаццяў і прыгнятальнікаў. «Вялікая Ка-

стрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, — чытаем мы сягоння ў «Зямельным кодэксе Беларускай ССР», — знішчыла паўпрыгонніцкі зямельны лад царскай Расіі, які асуджаў сялянства на галечу і тармазіў развіццё прадукцыйных сіл краіны. Дзкрэтам «Аб зямлі» Другога Усерасійскага з'езду Саветаў ад 26 кастрычніка (8 лістапада) 1917 года і наступным заканадаўствам Беларускай ССР прыватная ўласнасць на зямлю была адменена назавсёды, уся зямля стала ўсенародным здабыткам і бясплатна перададзена працоўным у карыстанне».

У Савецкай Беларусі здзейснілася спрадвечная мара людзей. А ў Заходняй Беларусі да 1939 года па-ранейшаму дзейнічаў закон грабязу і эксплуатацыі. Аб формах землеўладання ў той час мы знаходзім звесткі ў краязнаўчым даведніку, выдадзеным у Варшаве ў 1926 годзе:

«У Навагрудскім ваяводстве 133 тысячы сялянскіх гаспадарак, з іх амаль 69 тысяч маюць зямлі менш, чым па 5 гектараў. Уладальнікі гэтых гаспадарак наймаюцца на працу ў суседнія фальваркі... 898 маёнткаў маюць больш чым па 100 гектараў і валодаюць 24 працэнтамі ворнай зямлі. У памешчыкаў ёсць вялізныя абшары лясоў, вод і аблогаў».

Малазямельце, галеча і голад сялянскіх мас з аднаго боку і буйное землеўладанне, багац-

це, раскоша з другога — такі лёс Заходняй Беларусі ў даваеннай Польшчы. Лёс незаздросны. Таму дзсяткі і сотні тысяч беларускіх сялян эмігравалі ў Канаду, Францыю, лацінаамерыканскія краіны, становіліся беспрацоўнымі, жабракамі.

Уз'яднанне Заходняй Беларусі ў адзіную савецкую рэспубліку пакончыла і з гэтай несправядлівасцю. Зараз у нас пануе самы гуманны, самы справядлівы закон: зямля — народу, народ — яе адзіны ўладальнік і гаспадар.

Дзевятая сесія Вярхоўнага Савета рэспублікі нядаўна прыняла «Зямельны кодэкс Беларускай ССР». У ім яскрава адбіліся нашы сацыялістычныя заваёвы, наша савецкае права і наша камуністычная мараль. Ён дакладна вызначае асноўныя палажэнні зямельнага заканадаўства, парадак карыстання зямлёй, правы і абавязкі землекарыстальнікаў, меры па ахове зямель і ўрадлівасці глеб, шляхі вырашэння зямельных спрэчак і г. д. Нашаму замежнаму чытачу, які пакінуў калісьці свае вузкія і бедныя гоні і вымушаны быў перасяляцца за акіяны, гэты Кодэкс паказвае адрозненне паміж сацыялістычным і капіталістычным землеўладаннем.

Зямля ў нас не з'яўляецца сродкам эксплуатацыі чалавека чалавечым, а выкарыстоўваецца для развіцця прадукцыйных сіл краіны ў інтарэсах уся-

го народа. Навукова абгрунтаванае, рацыянальнае выкарыстанне ўсіх зямель, ахова іх і ўсямернае павышэнне ўрадлівасці глеб з'яўляюцца агульнанароднай задачай.

Зямля знаходзіцца ў выключнай уласнасці дзяржавы і прадастаўляецца толькі ў карыстанне. Ёю карыстаюцца калгасы і саўгасы, дзяржаўныя, кааператыўныя і грамадскія прадпрыемствы і арганізацыі, асобныя грамадзяне. Карыстанне зямлёй для ўсіх бясплатнае, для калгасаў — бестэрміновае, вечнае. Калгаснікі, рабочыя саўгасаў і іншыя сельскія жыхары маюць права на прысядзібныя ўчасткі, рабочыя і служачыя гарадоў — на зямельныя ўчасткі для дач, усе грамадзяне — на ўчасткі для жыллёвага будаўніцтва. Гэта права дакладна выконваецца і ахоўваецца законам.

Хто б ні валодаў у нашай краіне зямлёй, ніхто не можа атрымліваць з яе непрацоўныя даходы. Усе абавязаны берагчы зямлю, клапаціцца аб павышэнні ўрадлівасці глеб, прадухіляць ветравую і водную эрозію — наогул, не дапускаць нічога, што пагаршае стан глеб. Выкарыстанне зямель кантралюецца дзяржавай. У нас, напрыклад, немагчыма закінуць зямлю, не араць і не засяваць яе, як гэта здараецца на абодвух амерыканскіх кантынентах — такі ўчынак быў бы расцэнены як злачынства перад народам.

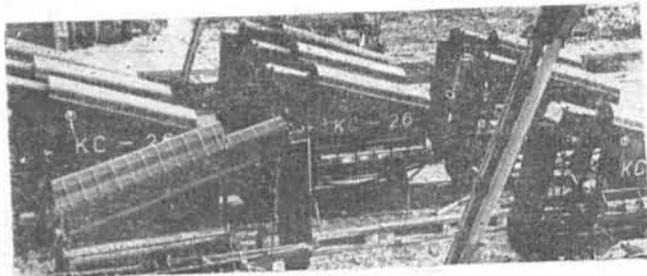
Зямельны кодэкс Беларусі рэгулюе землекарыстанне розных відаў — у сельскай мясцовасці, гарадах, пасёлках, прыгарадных і зялёных зонах, вызначае землі дзяржаўнага ляснога і воднага фондаў, мэты і задачы дзяржаўнага зямельнага кадастру, устанавівае адказнасць за парушэнне зямельнага заканадаўства.

Наша сацыялістычнае зямельнае заканадаўства — самае справядлівае і самае прагрэсіўнае, таму што яно створана і ажыццяўляецца ў інтарэсах усяго народа і кожнага грамадзяніна. Яно ліквідавала не толькі эксплуатацыю, галечу і прыгнёт, але і такія з'явы мінулага ў Беларускай вёсцы, як бойкі за нівы і межы, варожасць паміж суседзямі, братамі, бацькамі і дзецьмі, змяніўшы ў канчатковым выніку псіхалогію людзей. У многіх краінах свету працоўныя яшчэ толькі марачы аб такім законе, змагаюцца за яго, што мы бачым на прыкладах Індыі, Іспаніі, Перу, Чылі, Бразіліі, Італіі...

І даўна нам становіцца, калі нашы ворагі, а разам з імі і іх беларускія нацыяналістычныя падгалоскі, што акапаліся на Захадзе, крумкаюць аб тым, быццам беларус хацеў бы мець уласную зямлю. Для чаго? Каб вярнуліся мінулыя беды? Каб зноў адны надзявалі торбы, а другія лопаліся ад абжорства?

Ніколі гэтага не будзе. Зямля — народная. Навечна.

НА «ГОМСЕЛЬМАШЫ»

Першай прадукцыяй Гомельскага завода сельскагаспадарчых машын былі звычайныя ручныя сіласарэзкі. Цяпер «Гомсельмаш» выпускае высокапрадукцыйныя сіласаўборачныя камбайны, якія выдатна зарэкамендавалі сябе ў 15 краінах свету. За 40 год існавання прадпрыемства з яго варот выйшлі многія сотні тысяч сельскагаспадарчых машын.

НА ЗДЫМКАХ: 1. У канструктарскім бюро завода, дзе нараджаюцца новыя машыны. 2. Адзін з лепшых рабочых завода фрэзероўшчык Аляксандр БЕЛЯКОУ. 3. Прадукцыя «Гомсельмаша» перад адпраўкай.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

МІНСКІЯ КАМП'ЮТЭРЫ

За стварэнне сямі універсальных электронных вылічальных машын тыпу «Мінск» і асваенне іх серыйнага выпуску Дзяржаўная прэмія СССР 1970 года прысуджана калектыву спецыялістаў прадпрыемстваў Міністэрства радыёпрамысловасці і Інстытута матэматыкі Акадэміі навук Беларускай ССР.

БІАГРАФІЯ, НАПІСАНАЯ СІМВАЛАМІ

«Хімікі», «энергетыкі» і «металургі», «фінансісты», «планавікі» і «матэматыкі», «канструктары» і «медыкі» — якімі толькі прафесіямі не авалодалі сёння электронна-вылічальныя машыны. А біяграфія іх толькі пачынаецца. Відаць, няма такой галіны навукі і тэхнікі, якая магла б параўнацца з кібернетикай па тэмпах развіцця.

У СССР з моманту з'яўлення першага камп'ютэра не прайшло і двух дзесяцігоддзяў, аднак іх сям'я ўжо налічвае не адно пакаленне. Навукова-даследчыя і праектна-канструктарскія інстытуты краіны ва ўсіх пятнаццаці саюзных рэспубліках распрацоўваюць, удасканальваюць і ўкараняюць

шырокі комплекс электронна-вылічальнай тэхнікі як універсальнага, так і спецыяльнага прызначэння. З канвеераў шматлікіх заводаў сыходзіць вялікі патак машын і прыстасаванняў рознага тыпу, унутранага зместу і «інтэлектуальнай магутнасці».

Расійская Федэрацыя пастаўляе універсальныя ЭВМ тыпу «Урал» і «БЭСМ», з Украіны ва ўсе канцы краіны ідзе серыя малых «інтэлектуалаў» — «Промінь», «Мір», «Кіеў», «Каштан» і універсальная кіруючая машына «Днепр», з Арменіі — «Наіры» і «Раздан», літоўская — «Рута», эстонская — «СТЭМ», грузінская — «М-1000», нарэшце, сённяшні «мянінік» — «Мінск» з Беларусі.

Многія ўзоры савецкай вылічальнай тэхнікі па сваіх якас-

цях і закладзеных у іх канструкцыю ідэях адпавядаюць сучаснаму сусветнаму ўзроўню. Сведчанне гэтаму — працяглая да іх цікавасць на міжнародным рынку і звязаныя з імі буйныя поспехі вучоных Савецкага Саюза. Менавіта ж гэтыя «матэматыкі, якія не памыляюцца», забяспечылі палёты касмічных караблёў па арбітах, «блізкіх да разліковых», ювелірную стыкоўку «Саюз» і дакладнейшыя «выстралы» ў Месяц і Венеру, здзіўляючую адысею першага транспартнага сродку на Месяцы — «Лунаход-1».

На Зямлі яны — абавязковыя ўдзельнікі важнейшых эксперыментаў па ўтаймаванні тэрмаядзернай энергіі і запаняццёўскіх клетак менадзьялеўскай табліцы элементаў. Атамная энергетыка і праблемы мозгу, звышгукавая авіяцыя і ўсепланетны прагноз надвор'я — усюды прыкладаюць «руку» электронныя памочнікі чалавека.

Як вядома, Дзяржаўныя прэміі СССР за найбольш важныя работы ў галіне навукі і тэхнікі прысуджаюцца штогод. Характэрна, што стваральнікі савецкай вылічальнай тэхнікі ўдастоіваюцца высокага прызнання ўжо трэці год запар. Зараз да іх далучылася цэлая сям'я універсальных лічбавых вылі-

АБ ПРЫСУДЖЭННІ ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЙ БССР

Цэнтральны Камітэт КП Беларусі і Савет Міністраў Беларускай ССР, разгледзеўшы прапановы камісіі па Дзяржаўных прэміях БССР, паставілі: Прысудзіць Дзяржаўныя прэміі БССР 1970 года:

У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ

Імя Янкі Купалы — Куляшову Аркадзію Аляксандравічу, народнаму паэту БССР, за пераклады кніг «Выбраная паэзія» М. Ю. Лермантава, «Энеіда» І. П. Катляраўскага, «Спеў аб Гаяваце» Генры Лангфела;

У ГАЛІНЕ ВЫЯУЛЕНЧАГА МАСТАЦТВА

Бембелю Андрэю Ануфрыевічу, народнаму мастаку БССР, галоўнаму мастацкаму

кіраўніку праекта, Стаховічу Алегу Аляксандравічу, архітэктару, — за мемарыяльны комплекс «Курган славы»;

У ГАЛІНЕ МУЗЫКІ

Глебаву Яўгену Аляксандравічу, заслужанаму дзеячу мастацтваў БССР, кампазітару, — за музыку балета «Выбраніца» і араторыю «Свяці, зара»;

У ГАЛІНЕ ТЭАТРАЛЬНАГА МАСТАЦТВА

Рахленку Леаніду Гдальевічу, народнаму артысту СССР, — за актёрскія работы апошніх гадоў у Беларускай дзяржаўнай ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічным драматычным тэатры імя Я. Купалы.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ

НОВЫ МІКРАРАЁН ОРШЫ

На левым беразе Дняпра пачалося будаўніцтва новага мікрараёна Оршы. Капаюцца катлаваны пад падмуркі першых дамоў. Акрамя жылых кварталяў, тут намечана ўзвесці сярэдняю школу, некалькі дзіцячых ясляў і садоў, гандлёвы цэнтр, стадыён.

Новы мікрараён, які разлічан на 12 тысяч жыхароў, будзе забудоўвацца п'яці, дзесяці- і дванаццаціпавярховымі будынкамі.

СТАНOK «ЛОВЦЬ» ДОЛІ МІКРОНА

На Віцебскім станкабудаўнічым заводзе імя Кірава дзяржаўная камісія прыняла новы бясцэнтрава-шліфавальны станок асабліва высокай дакладнасці. На ім можна апрацоўваць дэталі дыяметра ад 0,8 да 25 міліметраў з дакладнасцю 0,4 мікрона.

Паводле заключэння камісіі станок, выраблены па чарцяжах спецыялістаў Віцебскага спецыяльнага канструктарскага бюро, знаходзіцца на ўзроўні лепшых замежных узораў.

Навінка знойдзе шырокае выкарыстанне на прадпрыемствах, якія вырабляюць паліўную апаратуру, а таксама ў цэхах падшыпнікавых і прыборабудаўнічых заводаў.

ПАДАРУНКІ ДЗЕЦЯМ

Прадукцыя Карэліцкага харчкамбіната карыстаецца вялікім попытам не толькі ў насельніцтва

раёна. Яе ахвотна купляюць жыхары Баранавіч, Мінска і іншых гарадоў рэспублікі. Высокую ацэнку атрымалі цукеркі «Батончык», «Барбарыс», «Мятныя», «Дзюшэс».

Нядаўна карамельныя цэх асвоіў выпуск яшчэ трох новых гатункаў: «Палачка-стукалка», «Казінакі», «Пеўнік».

ПУШЫНА

НА АУКЦЫЁН

Магілёўскі зверасаўгас адправіў на Ленінградскі аукцыён 9 тысяч шкурак блакітнага нарвежскага пясца і цёмна-карычневай норкі. Яны прыняты з ацэнкамі «экстра» і «першы гатунак». Ад рэалізацыі прадукцыі атрымана больш як паўмільёна рублёў.

Гаспадарка становіцца буйной фабрыкай пушніны. У п'яці яе вытворчых брыгадах пакінута на ўзнаўленне звыш 4,7 тысячы пясцоў і норак.

«УСХОД» У ГРОДНА

Напярэдадні Новага года ў Гродна на праспекце Касманаўтаў адкрыўся новы кінатэатр на 600 месцаў — «Усход». З яго ўводам 2700 гродзенцаў адначасова змогуць глядзець кінатэатры. На адкрыцці кінатэатра была паказана мастацкая стужка «Я, Францыск Скарына» вытворчасці студыі «Беларусьфільм».

ПА РОДНАЙ КРАІНЕ

Для правядзення экскурсій калгас «Сцяг перамогі» Барысаўскага раёна набыў аўтобус. Гэта дало магчымасць калгаснікам пабываць у Маскве,

Ленінградзе, Ульянаўску, Мінску і іншых гарадах нашай краіны. Нядаўна група калгаснікаў вярнулася з паездкі па Прыбалтыцы.

ТЫДЗЕНЬ ДРУЖБЫ

Студэнты, якія займаюцца ў інстытутах замежных моў краіны, па традыцыі праводзяць напярэдадні зямны залікова-экзаменацыйнай сесіі тыдзень дружбы. Сёлета гасцей з Масквы, Кіева і Калінінграда прымалі студэнты Мінскага педагагічнага інстытута замежных моў.

Госці пабывалі на практычных занятках у аўдыторыях, абсталяваных сучаснымі лінгвістычнымі прыборамі і тэлекамерамі, пазнаёміліся з метадыкай выкладання розных замежных моў. Тыдзень дружбы завяршыўся спектаклем студэнцкага тэатра, які паставіў п'есу Прыстлі «Дзень маці» на англійскай мове.

БРАЦІСЛАВА — МІНСК

На браціслаўскай кінастудыі «Славакія» пачалася падрыхтоўка да здымкаў кінафільма пра Яна Наленку — славака, удастоенага звання Героя Савецкага Саюза. Работа праводзіцца сумесна са студыяй «Беларусьфільм». У карціне ўзнаўляецца адзін з эпізодаў вайны гадоў.

Здымкі будуць праводзіцца ў беларускіх лясах, дзе разгортваліся падзеі, пакладзеныя ў аснову карціны. Усе ролі савецкіх герояў стужкі будуць іграць беларускія актёры, славацкіх — славацкія.

Ставіць фільм рэжысёры Марзін Цяпак і Аляксандр Карпаў.

ДОМ СПОРТУ У МАГІЛЁВЕ

Прыгажэ ў Магілёве праспект Міру. Новыя будынікі, што ўзведзены тут, радуюць вока. Адзін з іх — Дом спорту. Ён пабудаваны на кошт адлічэнняў ад даходаў прамысловых прадпрыемстваў горада.

Дом спорту вельмі прыгожы. На будаўніцтва яго скарыстаны шкло і бетон. Тут размясціўся плавальны басейн з вышкамі для скачкоў у ваду, залы для гульні і заняткаў боксам.

ВЫШЭІ РАНГАМ

За некалькі гадоў сваёй дзейнасці Мінскі аддзел Цэнтральнага навукова-даследчага інстытута «Праектстальканструкцыя» заваяваў шырокую вядомасць. Спецыялісты аддзела выконваюць шмат цікавых даследаванняў для новабудоўляў Мінска і Беларусі, іншых саюзных рэспублік і зарубажных краін. Па чарцяжах, якія выйшлі з аддзела, узводзіцца сотні унікальных збудаванняў.

Улічваючы пастаянна ўзрастаючы аб'ём праектных і даследчых работ, вырашана на базе Мінскага аддзела «Праектстальканструкцыя» стварыць аддзяленне таго ж інстытута. Цяпер яно ўключае ў сябе два аддзелы, а ў бліжэйшы час яшчэ больш пашырыцца.

Абутак на любы сезон і густ вырабляецца на Лідскай абутковай фабрыцы. Сёлета, напрыклад, прадпрыемства будзе выпускаць 130 новых узораў прадукцыі. Вялікая заслуга ў гэтым канструктарскага калектыву фабрыкі. Вось і цяпер старшы мадэльер абутку Людміла КУШНЕР, якую выбачыце на здымку К. ЯКУБОВІЧА, разам са сваімі калегамі энтузіянтка займае пошукай арыгінальных форм, ліній фарбаў для новых мадэляў.

чальныя машыны тыпу «Мінск» — дзецішка беларускіх кібернетыкаў.

КАМП'ЮТЭРЫ НА ЛЮБЫ ГУСТ

Сям'я «Мінск» належыць да электронна-вылічальных машын сярэдняй прадукцыйнасці. Аднак дыяпазон іх хуткадзейнага даволі шырокі. Першай з машын гэтай серыі, якая атрымала вялікую вядомасць, стала «Мінск-22», здольная выконваць пяць-шэсць тысяч аперацый у секунду. За ёй з'явіліся камп'ютэры вялікага хуткадзейнага «Мінск-22М», «Мінск-23». Нарэшце, апошня мадэль беларускіх кібернетыкаў «Мінск-32» уявіла ў сабе лепшыя рысы папярэдніх. Выконваючы больш 30 тысяч аперацый у секунду, яна здольна апрацоўваць вялікія масівы інфармацыі.

Важнай характарыстыкай любога камп'ютэра з'яўляецца аб'ём яго памяці. У машыны «Мінск-32» ён даволі вялікі: у аператыўным «мазгу» змяшчаецца звыш 65 тысяч машынных слоў, скорасць жа зьяртання да іх — доли мікрасекунд. Да таго ж па спецыяльным канале сувязі да машыны можна падключыць некалькі вонкавых доўгатэрміновых запамінальных прыстасаванняў на магнітных стужках, барабанах, дысках. У параўнанні са сваімі сабра-

тамі на класе «Мінск-32» мае яшчэ шэраг пераваг. Большасць ЭВМ рашаюць задачы пачаргова. Пры гэтым адны прыстасаванні «прастоваюць», другія «выбіваюцца з сіл». У «Мінска-32» такі недахоп ліквідаван. Машына можа рашаць адначасова да чатырох задач, дзякуючы чаму забяспечваецца больш поўная і раўнамерная загрузка ўсіх канструкцый. Машына працуе як у двайчыннай сістэме вылічэння, так і ў дзесятковай, больш звыклай і зручнай для чалавека. У ёй многа шырокіх вырашана праблема, якая з'яўляецца «ахілскавай пятой» многіх ЭВМ — аснашчанаць так званым перыферычным абсталяваннем. Да «Мінска-32» з дапамогай спецыяльных камутатараў можна падключыць да 136 розных канструкцый: уводы і вывады інфармацыі з перфастужак і перфакарт, дадатковыя накіравальнікі, прыстасаванні перадачы інфармацыі з тэлеграфных і тэлефонных каналаў, спецыяльныя датчыкі інфармацыі.

«Мінск-32» мае добрае матэматычнае забеспячэнне: разнастайны набор рабочых, службовых і тэставых праграм, па якіх можна хутка правярыць працаздольнасць як машыны ў цэлым, так і яе асобных вузлоў. Акрамя таго, яна, як кажучы спецыялісты, праграма сумяшчальная з папярэдніх

мадэлямі «Мінск-22М». Гэта значыць, што ўсе праграмы, складзеныя раней, без якой-небудзь пераробкі прыгодныя і для «Мінска-32».

Машыны серыі «Мінск» — самыя распаўсюджаныя ў народнай гаспадарцы Савецкага Саюза. Яны здольныя вырашаць вялікае кола задач: інжынерных, эканамічных, інфармацыйных і статыстычных. Гэта і вызначыла іх асноўнае прызначэнне.

ГАЛОУНАЕ ЗВ'ЯНО АСК

Вялікую вядомасць, прычым не толькі ў Савецкім Саюзе, набыў Львоўскі тэлевізійны завод. І справа не ў тым, што яго прадукцыя — тэлевізары «Электрон» і «Агеньчык» — заваявалі палупярнасць і карыстаюцца шырокім попытам. Тут створана адна з першых у краіне аўтаматычных сістэм кіравання вытворчасцю — АСК «Львоў».

Яе аснову — «мозг» завода — складае вылічальны цэнтр, дзе ўстаноўлены дзве машыны «Мінск-22». Зьяртаючыся да іх, у любы момант можна даведацца пра стан спраў на прадпрыемстве і ў яго асобных падраздзяленнях. ЭВМ складаюць найлепшую праграму работы для ўсіх участкаў вытворчасці, выяўляюць аптымальныя запасы сыра-

віны і паўфабрыкатаў, вызначаюць загрузку абсталявання, размяркоўваюць матэрыяльныя, фінансавыя і працоўныя рэсурсы. Кожная з гэтых вылічальных машын працуе самастойна.

Такія сістэмы, якія даюць магчымасць істотна павялічыць выпуск прадукцыі без увядзення дадатковых магутнасцей, цяпер распрацоўваюцца і ўкараняюцца на многіх прадпрыемствах Савецкага Саюза. І на большасці з іх у якасці галоўнага зв'язна выкарыстоўваюцца камп'ютэры серыі «Мінск».

Перспектывы выкарыстання вылічальнай тэхнікі ва ўмовах сацыялістычнай сістэмы гаспадарання, свабоднай ад прыватнаўласніцкага хаосу, жорсткай канкурэнцыі і фірменных сакрытаў, надзвычайна шырокія. Цяпер у СССР распрацоўваецца адзіная дзяржаўная сетка вылічальных цэнтраў, аб'яднаных магутнымі каналамі сувязі. Задача гэта складаная, але вырашальная. Не разрозненыя адзіночкі, а сабраныя ў «электронны кулак» камп'ютэры, сям'я машын беларускіх кібернетыкаў, дадуць магчымасць на многа хутчэй і больш дакладна вырашаць усе пытанні, звязаныя з кіраваннем народнай гаспадаркай.

Юрый КАНІН,
навуковы каментатар АДН.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Состоявшаяся недавно девятая сессия Верховного Совета БССР приняла «Земельный кодекс Белорусской ССР», который является основой земельного законодательства в республике. О том, каковы были формы землепользования раньше, о прогрессивности наших законов о земле, о содержании Кодекса рассказывается в передовой статье «ЗЕМЛЯ, ЗАКОН И ЛЮДИ».

Пятнадцать тонн птичьего мяса ежедневно — такой будет в ближайшее время производительность Смолевичской бройлерной фабрики [«КАНВЕЕР ПТУШЫНАГА МЯСА», 3 стр.].

О новоселех микрорайона Серебрянка-1 идет разговор в корреспонденции «СУСТРАКАЙ, СЕРАБРАНКА!» [3 стр.]. Новый район Минска обещает стать одним из красивейших в городе, к тому же строители стараются сделать его и самым удобным.

Писатель М. Парахевич рассказывает о своей родной деревне Минковичи, о ее героическом прошлом и счастливым сегодняшнем дне [«ЕСЦЬ НА ПАЛЕССІ ВЕСКА...», 4 стр.]. Уроженцами этой деревни являются Герой Советского Союза И. Непочелович, лауреат Ленинской премии И. Давыдов, поэт Янка Непочелович и др.

Мы продолжаем печатать статью «БЕЛАРУСЬ!» [5 стр.], взятую из нового тома Белорусской Советской Энциклопедии. Формирование белорусской нации, развитие ее культуры, литературы, искусства, особенности быта — вот о чем говорится в сегодняшней публикации.

Создание и усовершенствование образа Владимира Ильича Ленина на белорусской сцене стало делом жизни одного из старейших артистов театра имени Янки Купалы, народного артиста СССР П. Молчанова. Выходец из бедной семьи, он прошел трудный жизненный путь, был одним из создателей белорусского сценического искусства в первые годы Советской власти [«ШЛЯХ ДА ВЫШЫНЬ», 7 стр.].

По решению Всемирного Совета Мира все прогрессивное человечество недавно отмечало 200-летие со дня рождения великого немецкого композитора Людвиг ван Бетховена. О том, как проходили в Белоруссии юбилейные торжества, об огромной популярности произведений композитора в нашей стране рассказывается в статье «ЛЮДВИГ ВАН БЕТХОВЕН» [8 стр.].

Вытворчыя ўчасткі Мінскай птушкафабрыкі па сваёй тэхнічнай узброенасці не ўступаюць такому сучаснаму прадпрыемству, як Смалевіцкая бройлерная фабрыка. На верхнім здымку вы бачыце галоўнага заатэхніка птушкафабрыкі Алу ФУРМАНУВУ ля цэнтралізаванага пульту праграмавага кіравання.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ Паведамляюць

СУСТРАКАЙ, СЕРАБРАНКА!

Мы сустрэлі інспектара жыллёвага аддзела Ленінскага райвыканкома горада Мінска Івана Рожына за незвычайным заняткам. Заклаўшы рукі за спіну, ён хадзіў па кабінцеце і напяваў: «За ночь ровно на этаж подрастае город наш». Заўважыўшы нашу прысутнасць, інспектар крыху сумеўся і, нібы апраўдваючыся, сказаў:

— Даўно ў такім добрым настроі не быў. За навасельцаў сваіх радуся. Ведаеце, 1 189 ордэраў за гэты тыдзень выпісаў! І ўсе ў мікрараён Серабранка. А якія кватэры — адна лобата! Сам жыву ў ідэальнай, а зайздросчу па-добраму навасельцам. У выдатны раён пераязджаюць. Не паспелі ключы атрымаць, а іх ужо чакаюць магазіны, пракладзена шасэ, вась-вось тралейбус пусцяць. А там школа адкрыецца, палац культуры, кафэ і дом

быту. Усё на месцы. Як не пазайдросціць?

Наш шлях у новы мікрараён Серабранка-1. Колькі іх, гэтых мікрараёнаў, узнікла за апошнія гады на карце беларускай сталіцы! Зялёны Луг, Ракаўскае шасэ, Чыржоўка-1, 2, 3, а цяпер вось Серабранка-1. Будзе пэўна пазней Серабранка-2, 3, а можа 4 і 5. Вунь якімі шпаркімі тэмпамі ідзе будаўніцтва. Куды ні кінеш вокам — усюды рыштыванні, вежавыя краны. Пракладваюцца новыя дарогі, адкрываюцца новыя гандлёвыя ўстановы. Вось і па гэтай дарозе неўзабаве пойдучы тралейбусы. Ужо стаяць аперы. Засталося нацягнуць правяды, падключыць электраэнергію.

— А вось і мой дом. Спыніцеся, калі ласка! Вунь там, на пятым паверсе, мая кватэра, крайнія вокны, — спыняе наша таксі Люба Мягкова.

Мы пазнаёмліся з ёй у кватэрным аддзеле райвыканкома, дзе ўсяго некалькі мінут таму назад яна атрымала жаданы ордэр. Зараз едзе ў Серабранку гаспадыня аднапакаёвай кватэры.

Аляксандр Гананайка, наладчык - выпрабавальнік завода імя Кастрычніцкай рэвалюцыі, ужо атрымаў ключы ад кватэры і зараз разам з жонкай насіў з машыны рэчы. Самая юная гаспадыня новай кватэры, шасцігадовая Жана, дапамагала сваім бацькам:

— Першым Мінску вясце! І вось гэты мяшок з цацкамі, — шчабятала яна. А мінутаў пазней, усаджваючы жоўтага плошчага Мінку каля тэлевізара «Гарызонт», дзяўчынка размаўляла сама з сабой: «Тут мы паставім табе ложак. Тут столік. А там, — паказвае пальчыкам у бок ваннай, — будзем мыцца. Ой, і хораша заживём мы з табой, Мішачка...»

Дом № 99 па бульвары Ракаўскага некалькімі днямі раней засялілі трактарабудаўнікі. Электраваршчык Анатоль Валынцаў не нарадуецца на сваю чатырохпакаёвую кватэру. А яна і на самай справе выдатная. Усе пакоі раздзеленыя, светлыя. Лапчыць вока афарбоўка сцен: то ружаватая, ад чаго ў пакоі, здаецца, цяплее, то светла-зялёная. На кухні блі-

пчыць эмаллю чатырохкамфорная пліта, беласнежная ракавіна для мыцця посуду. Гаспадыня завіхаецца каля новага паліраванага гарнітура:

— Бяда з ім, — знарок злучаецца яна. — Толькі і стой з аначай. Такая чысціня кругом, а не-не ды сядзе пыл. Ведала б, не купляла. Яшчэ і старая мэбля хоць куды была.

— У новую кватэру са старымі рэчамі не гожа ўваджаць. — гаворыць гаспадар. — Вось мы і купілі новы гарнітур за 950 рублёў, тэлевізар «Гарызонт», халадзільнік, пральную машыну. На старой кватэры цесна было. Куды з такімі рэчамі...

Калі развіталіся, на кухні са званом паляцела на падлогу талерка.

— Нічога, гэта на шчасце, — усміхнуўся Анатоль Афанасевіч.

— Зразумела, на шчасце, — згадзіліся мы. І ў думках пажадалі шчасця ўсім жыхарам дудоўнага пяціпавярховага дома, усім навасельцам новага мікрараёна Серабранка.

Ул. КАСЬКО.

КАНВЕЕР ПТУШЫНАГА МЯСА

Непадалёку ад Смалевіч больш як на 70 гектарах размясціліся карпусы новай бройлернай фабрыкі, дзе вырошчваюць куранят. Кураняты асобай, мясной пароды, таму за кароткі час яны набіраюць 1 200—1 300 грамаў. Гэта хуткасць росту дазваляе паставіць вытворчасць выдатнага прадукту харчавання на прамысловую аснову.

...Пачатак тэхналагічнага працэсу — інкубаторый. Тут заўсёды таямнічая цішыня, якую парушае толькі роўны гул вентылятараў. Стройнымі радамі стаяць інкубатарныя ўстаноўкі. У адных з іх ляжаць яшчэ цэлыя яйкі, у другіх бачна, як праз тонкую шкарлупінку прабіваюцца маленькія дзіобкі куранят, а з трэціх клапатлівыя даглядчыцы ўжо асцярожна вымаюць галасістыя жоўтыя камячкі. Тэмпературны рэжым

інкубатарных устаноўкі і іншыя працэсы кантралююцца з адзінага пульту кіравання. Наогул, дакладных прыбораў тут не менш, чым у якой-небудзь навуковай лабараторыі.

Толькі што выведзеныя кураняты трапляюць у птушнікі. У кожным з іх 17—18 тысяч маленькіх пушыстых істот. Іх даглядае толькі адна птушніца-аператар. Дапамагаюць ёй у гэтым разнастайныя механізмы. Машыны падвозяць камбінаваныя кармы, высыпаюць іх у бункеры-накіравальнікі (яны за сцяной у кожным птушніку), а потым — у бункеры-дазатары і механізаваныя кармушкі, што цягнуцца ўздоўж сцен. Тое самае і з вадой. Птушніцы толькі застаецца націскаць на кнопкі ды наглядаць за прыборамі.

Кураняты вырошчаны. Цяпер шлях адных з іх накіраваны да нашага стала, а другія застаюцца на фабрыцы, каб забяспечваць кармавую базу прадпрыемства свежымі яйкамі. Тым часам памяшканні птушнікаў рыхтуюць да прыёму новай парты бройлераў. І зноў «слова даецца» сучаснай тэхніцы.

Дэзінфекцыю вядучы пры дапамозе агнямёта, які сканструяваны тут жа на фабрыцы. Гаручае — сціснутае паветра. Ні адзін мікраарганізм не застаецца жывым пасля такога «душа».

На Смалевіцкай бройлернай фабрыцы частымі гасцямі з'яўляюцца вучоныя.

Кандыдат сельскагаспадарчых навук з Беларускага навукова-даследчага інстытута жывёлагадоўлі Юлія Шкункова дапамагае птушкаводам распрацаваць найбольш рацыянальныя рэцэпты кармоў, а студэнты і выкладчыкі Беларускага інстытута механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадар-

кі зрабілі арыгінальны механізм для абагрэву куранят у першыя дні жыцця.

— Навука расшырае гарызонты нашай вытворчасці, — гаворыць галоўны заатэхнік фабрыкі Станіслаў Маркоўскі. — Летас фабрыка адрправіла спажыўцам каля 3 тысяч тон выдатнага птушынага мяса, а хутка на тых жа вытворчых плошчах яго будзе вырабляцца 15 тон у суткі. Але і гэта не канчатковая ступень нашага росту. У канцы новай пяцігодкі фабрыка штогод будзе прадаваць дзяржаве пяць мільёнаў бройлераў.

І. ПАНЧАНКА.

ЁСЦЬ НА ПАЛЕССІ ВЁСКА...

Дзіўная рэч — чалавечае сэрца. Падагрэтае ўспамінамі аб родных мясцінах, раптоўна так забецца, што ты ўжо не ў сілах справіцца з ім. Яно не кліча ўжо, а загадвае. І ты, падхапіўшыся на світанні, спяшаешся да аўтобусага вакзала, каб хутчэй дабрацца ў родную вёску, дзе нарадзіўся, рос, адкуль выходзіў у самастойнае жыццё.

Мае Мінкавічы стаяць удалечыні ад сталёных магістралей і шасэйных дарог. З трох бакоў вёску ацінае вечназялёная падковай сасновы бор. З поўдня палі і дугі глыбокай стужкай апаясвае вузкая, заўсёды імклівая Арыжыя. Там, за рачулкай, ужо зямля суседняга Глускага раёна.

Заўсёды, калі ні прыеду ў родныя мясціны, лёс міжволі зьядзе мяне з Мікітам Давыдавым. Расказчык ён выдатны, учэпістая яго памяць захавала мноства хваляючых старонак з мінулага вёскі і яе жыхароў. Сам Мікіта Майсеевіч даўно на пенсіі, за сваё доўгае жыццё кім ён толькі не працаваў у калгасе. Расказ Давыдава — гэта жывая гісторыя, якую не знойдзеш ні ў адным даведніку.

Дом пачынаецца з фундамента, вёска — з першага жыхара. Гэтым першым навасёлам, паводле слоў дзеда Мікіты, стаў яго бацька Майсей Давыдаў. Дужы быў чалавек — у акрузе такога не знойдзеш. Падасць голас у лесе — рэха доўга гойдае верхавіны соснаў. Пан Гутаровіч жартам зваў яго Мікулам Селянінавічам.

Ледзь золак — Майсей Давыдаў быў ужо ў панскім двары. Сажалку рыдлёўкай выкапаў, па берагах вербы пасадзіў, алтанкі пад дрэвамі пабудоваў. Проста з алтанкі закідай вуды і цагай кармаў ды карасёў. Навокал маёнтка сад фруктовы разбіў з вішнёвымі алеямі.

Гутаровіч любіў дармавую працу свайго парабка. Неяк раздобрыўся і на хату лесу адпусціў. Шчаслівы Майсей Давыдаў на дзесятым небе быў, хоць участак той — адна багна. Да позняй восені арудаваў рыдлёўкай, стоячы па калена ў вадзе. Галодным дзецам гаварыў, быццам апраўдваючы перад імі: «Нічога, сажалку не такую выкапаў, а гэта асушыць — глупства. Там у нас вунь колькі хлеба будзе!..»

Памёр Майсей, як паміраюць дубы: стаіць малайцом ды раптам рухне на зямлю. Памёр без стогну, без пакут. Прышоў позна вечарам увесь у балотнай гразі ды так і не падняўся.

Мінулі яшчэ доўгія гады, пакуль не стала Гутаровіча — у краіне перамагла рэвалюцыя.

Такая першая старонка гісторыі маіх родных Мінкавіч, прыадкрытая мне Мікітам Давыдавым. Другую старонку я чытаю сам.

З фатаграфіі на мяне глядзіць малады мужчына з мужным тварам. Гэта самы малодшы сын Мікіты Давыдава

— Іван. У тыя цяжкія пасляваенныя гады мы, пераросткі, разам з ім басаноў бегалі ў школу, разам, узяўшы граблі, ішлі на сенажаць. Сярод юнакоў Іван вылучаўся і ростам, і сілай, якія дасталіся яму ў спадчыну ад дзеда.

Гляджу на фатаграфію і думаю: ці мог ведаць Майсей Давыдаў, кім стане яго ўнук? За ўмелае кіраўніцтва брыгадай праходчыкаў і высокія тэмпы працягнення асноўных падрыхтоўчых выпрацовак Іван Давыдаў быў удастоены высокага звання лаўрэата Ленінскай прэміі. Грудзі ганаровага шахцёра СССР, дэпутата Данецкага абласнога Савета ўпрыгожыў ордэн Леніна.

А вось другі лёс. У той год, калі над планетай прагучаў выстрал «Аўроры», у Данілы Непачаловіча нарадзіўся сын. Сам Даніла, калі паштальён прыносіць яму пенсію, замест подпісу ставіць нейкі мудрагелісты іерогліф. Хто ведае, можа такі лёс чакаў і яго сына Івана, каб не было на свеце Савецкай улады. Цяпер імя Івана Данілавіча Непачаловіча ведаюць ва ўсіх кутках рэспублікі. Вершы паэта гучаць са сцен рабочых і сельскіх клубаў, па радыё, яго кнігі знайшлі шырокую дарогу да сэрцаў многіх аматараў паэзіі.

Дзякуючы Савецкай уладзе, шчаслівы лёс і ў простага вясковага хлапчука, аднафамільца паэта Івана Непачаловіча. Ён рана застаўся без маці. Камсамол накіраваў яго на вучобу ў аэраклуб. Сто пяцьдзесят сем вылетаў зрабіў лётчык у час Вялікай Айчыннай вайны. За мужнасць і гераізм Іван Непачаловіч быў удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза.

Маленькая мая палеская вёска, але вялікі і светлы лёс яе жыхароў. Настаўнікаў, інжынераў, аграномаў, афіцэраў Савецкай Арміі, урачоў — выхадцаў з маіх Мінкавіч — сустрачеш у многіх кутках краіны.

Прыедзеш у родныя мясціны, і хочацца да ўсяго прыгледзецца, каб у кожнай, нават нязначнай дэталі знайці новыя змены. А яны, гэтыя змены, усюды. Там, дзе яшчэ нядаўна за густой сцяной ласы хаваліся вёскі Мецішча, Застроўе, Слынь, цяпер роўнае поле. Амаль тысяча гектараў урадлівай зямлі адваявана ў спрадвечнай багні. На тым месцы, дзе некалі стаяў панскі маёнтак, раскінуўся малады сад. Рады стройных яблынь і груш знікаюць далёка за гарызонтам. А непадалёк, ля касгора, амаль у самым сасонніку, вырас белакаменны гарадок — гэта жывёлагадоўчыя фермы.

...Бягуць гаманлівыя дзяўчынкі і хлопчыкі. З партфелямі ў руках, з радаснымі тварамі. Гэта дзеці маіх равеснікаў, з якімі я вось таксама некалі бегаў дадому. Шчаслівы лёс гэтых малых, як і іх бацькоў, народжаных у нашай краіне ў наш казачны час.

Міхась ПАРАХНЕВІЧ.

◆ ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ◆

В канун Нового года Белорусское товарищество по культурным связям с соотечественниками за рубежом и редакция газеты «Голас Радзімы» получили большое количество писем от прогрессивных патристических организаций наших земляков и частных лиц. Благодарим всех членов Федерации русских канадцев и ее отделов, общества «Дружба» в Канаде, Славянского общества в Англии, друзей «Русского голо-са», членов Арров-парка, Американско-русского общественного клуба в городе Кливленде, прогрессивного Женского общества в городе Чикаго и других клубов в Соединенных Штатах, Русского общественного клуба в Австралии, а также соотечественников В. Клишевича, С. Ермаковича, И. Потеряйко, А. и Г. Бусько, М. и А. Дорофеевых, А. Чичкана, М. и И. Трофимовых, А. Крашенинникова, В. Кляцко, С. и М. Мороз, А. Воронцова, Э. Славину, А. Байду, семью Богарт (США); В. Борченко, Н. и Г. Мартынюк, М. Макаревича, С. Парцеллато, Л. и Ю. Гордиевских И. и А. Грицук, Ф. Жебруна, Н. Дубатовку (Канада); Н. Виевника, М. Мельника, А. Дитридж, В. Гридюшко, Т. Рыбчинскую (Англия); М. Горох-Гонья, Н. Попандопуло, А. Германа (Бельгия); М. Остербан-Голлионку, Т. Куперус (Голландия); В. Курдеко, И. Ходоровича (Австралия); И. Шведа, С. Филотовича (Аргентина); Е. Шевчик, М. Павлюковича (Бразилия); Ф. Леоноука (Уругвай) и других за теплые сердечные поздравления и добрые пожелания по случаю Нового года и 52-й годовщины БССР.

От имени Центрального правления, всех членов Союза за советских граждан в Бельгии, редакции журнала «Советский патриот» и авторского актива шлем сотрудникам Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом и редакции газеты «Голас Радзімы», а также всем читателям наши наилучшие пожелания в 1971 году.

Пусть 1971-й будет для вас всех годом новых успехов в вашем благородном деле, направленном на укрепление духовных связей с соотечественниками за рубежом.

Главный редактор журнала «Советский патриот»

Н. ПОПАНДОПУЛО.

Секретарь Центрального правления Союза советских граждан

П. ВАГА.

Бельгия.

Поздравляем Белорусское товарищество и редакцию газеты «Голас Радзімы» с Новым годом. Желаем успеха в вашей деятельности по укреплению мира и дружбы между народами.

Т. КУПЕРУС
и члены общества
«Восход».

Голландия.

Поздравляю всех сотрудников газеты «Голас Радзімы», а также весь советский народ с Новым годом и желаю самых наилучших успехов в жизни и работе.

И. ХОДОРОВИЧ.

Австралия.

Палескія прыгажуні.

Трестачнікі НАКАЗАНЫ

Задуманая операцыя получила кодовое название «Свадьба». Должна она была развернуться 15 июня 1970 года в ленинградском аэропорту «Смольное» и аэропорту одного из городов Ленинградской области. Цель ее — захватить советский самолет АН-2. План захвата представлялся налетчиком в таком виде: после вылета из первого аэропорта физически устранить летчиков, взять в промежуточном аэропорту остальных членов преступной группы, а затем покинуть пределы нашей страны. Чтобы осуществить это, преступники два года тщательно готовились. Они изготовили кастеты, дубинки, запаслись огнестрельным оружием, топорами, веревками, кляпами и спальными мешками, куда замаскировали положившие оглушенных или убитых (в зависимости от хода событий) летчиков.

15 июня, закупив все билеты на рейс маленького самолета, преступники направились к трапу. В это время на аэродроме одного из городов

Ленинградской области их ждали соучастники. Казалось, цель близка. Но... у самого трапа, то есть в последний момент, преступников задержали и обезвредили.

И вот 11 человек представили перед коллегией по уголовным делам Ленинградского городского суда под председательством Н. А. Ермакова на открытом процессе. Обвинение поддерживал прокурор Ленинграда С. Е. Соловьев, каждый из подсудимых имел адвоката.

Кто же они, эти одиннадцать? Главарь преступной группы М. Дымшиц, в прошлом летчик — он по замыслу взял бы на себя управление машины после расправы с экипажем. Как было установлено на суде, он принудил жену и двух дочерей присоединиться к авантюре. Далее семейное трио: Э. Кузнецов, его жена Сильва и ее брат студент Залмансон. Кузнецов, один из главарей банды, сам готовил оружие — мастерил кастеты и дубинки: на это он был спец — лишь три года назад покинул места

заключения, где отбывал наказание за уголовное преступление. Ю. Федоров и А. Мурженко вместе также отбывали уголовное наказание. И. Менделевич (получил высшее образование, но бездельничал), А. Альтман (недоучившийся студент), М. Бодня (без определенных занятий), Л. Хнох и Б. Пэнсон (ранее осужденный за попытку изнасилования) — вот остальные участники преступной группы. Почти все они последнее время нигде не работали, вели паразитический образ жизни.

На неизбежный процессуальный вопрос: «Признаете ли себя виновным?» — подсудимые один за другим отвечали: «Да, признаю».

Как известно, в советском судопроизводстве признание вины не является главной уликой. Нужны и другие, объективные доказательства преступления. И судебная коллегия исследовала их со всей тщательностью. Перед судьями вещественные доказательства — оружие, которое уже упоминалось. Оно

само по себе свидетельствует о приготовлении к тяжкому преступлению. Другие улики конкретизируют, как именно замыслили свои действия преступники. У Дымшица была изъята карта, на которой проложен маршрут самолета до шведского города Буден. Пилотов, связанных, с кляпами во рту, в спальнях мешках, предполагалось оставить в ближайшем лесу, а чтобы преступление сразу не вскрылось, Борису Пэнсону поручалось поставить поблизости знак: «Проход закрыт, опасно для жизни». И такой знак был заблаговременно подготовлен. Намечалось, что Кузнецов расправится при помощи кастета с первым пилотом, а Бодня — со вторым. По «инструкции», разработанной преступниками, предусматривался и второй вариант — с применением огнестрельного оружия. Была даже определена точка, с которой нужно произвести выстрелы, — стреляли бы в спину.

26 свидетелей подтвердили преступные деяния подсудимых. Да, им не удалось осуществить свой бандитский замысел. Статья 15 УК РСФСР гласит, что наказание за приготовление к преступлению и за покушение на преступление может быть назначено в тех же пределах, которые предусматривают наказание за деяние, которое приготовлялось. Скажем, приготовление к убийству или покушение на убийство наказываются, как само убийство.

Такая юридическая норма неотъемлемая составная часть любого уголовного за-

конодательства. И если сегодня кое-кто на Западе пытается поднять шум по поводу «суровости» приговора, то с явной целью выдать белое за черное. Ведь кому-кому, а критикам ленинградского процесса прекрасно известно, что норма права, которая требует такого же наказания за покушение, как за само преступление, существует в США, Англии, Франции и ряде других стран.

Взять хотя бы федеральное законодательство США. § 1472 раздела 49 (пункт 1) Свода законов США — норма касается воздушного пиратства. В соответствии с этой нормой, а также с общими принципами уголовного законодательства США лицо, совершившее воздушное пиратство или учинившее покушение на это преступление или пытавшееся совершить воздушное пиратство, может быть приговорено к смертной казни.

Обвиняемые, представшие перед ленинградским судом, замыслили и готовили не только воздушное пиратство. Они подготовили все для того, чтобы напасть с оружием на летчиков и в случае сопротивления физически их уничтожить. Именно исходя из этого бесспорно доказанного факта, судебная коллегия Ленинградского городского суда признала подсудимых виновными в организационной деятельности, направленной к совершению особо опасных преступлений, а также в ряде других уголовно наказуемых деяний. Учитывая требования закона, опасность преступления, а также личности обвиняемых,

[Працяг. Пачатак у № 1.]

ФАРМИРАВАННЕ БЕЛАРУС-КАЙ НАЦЫІ. САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНЫЯ УМОВЫ. УЗ'ЯДНАННЕ БЕЛАРУСІ З РАСІЯЙ. Фарміраванне беларускай буржуазнай нацыі адбывалася ў перыяд разлажэння феадальна-прыгонніцкай сістэмы і развіцця капіталістычных адносін. У выніку трох падзелаў Рэчы Паспалітай (1772, 1793, 1795 гг.) беларускі народ быў уз'яднаны з Расіяй. Гэтая найвялікшая падзея ў гісторыі Беларусі мела для беларускага народа прагрэсіўнае значэнне, адпавядала яго жыццёвым інтарэсам. Эканоміка Беларусі атрымала больш шырокія магчымасці для развіцця прадукцыйных сіл, уцягвалася ў агульнарасійскі рынак, беларускі народ далучаўся да сваяцкай, больш развітой рускай культуры, спынялася яго гвалтоўная паланізацыя і акаталічванне. Аднак эканамічнае і палітычнае становішча народных мас мала палепшала, бо царызм захаваў за феадаламі іх зямельную ўласнасць і пакінуў недатыкальным рэжым прыгонніцкай эксплуатацыі. Палітыка царызму ва ўсіх сферах грамадскага жыцця мела вялікадзяржаўную накіраванасць. Сялянскую рэформу 1861 года царызм ажыццявіў у інтарэсах пануючых класаў. Больш як палова зямельных угоддзяў засталася ў руках памешчыкаў, казны, цэркваў, манастыроў. На рэформу сяляне адказалі масавымі хваляваннямі. У студзені 1863 года пачалося паўстанне ў Польшчы, на Беларусі і ў Літве. На тэрыторыі Беларусі яго ўзначаліў выдатны сын беларускага народа, рэвалюцыйна-дэмакрат К. Каліноўскі. Ён заснаваў першую беларускую рэвалюцыйна-дэмакратычную газету «Мужыцкая праўда». Пасля скасавання прыгону на Беларусі хутка развіваўся капіталізм. Ствараліся фабрычна-заводскія прадпрыемствы, пра-кладваліся чыгункі, каналы. З

аднаго боку расла і ўсталёўвалася прамысловая буржуазія, з другога — пралетарыят. Капіталізм развіваўся і ў сельскай гаспадарцы, пашыраўся працэс раслаення сялян на кулацтва і сялянскую беднату. З развіццём капіталізму мацаваліся эканамічныя і культурныя сувязі паміж насельніцтвам асобных раёнаў Беларусі. На працягу XIX ст. на базе значнага росту эканамічнай супольнасці, утварэння агульнага нацыянальнага рынку складаецца беларуская буржуазная нацыя з усімі характэрнымі для яе адзнакамі — агульнасць мовы, тэрыторыі, эканамічнага жыцця і псіхічнага складу, які выяўляецца ў агульнасці нацыянальнай культуры.

ЗАНЯТКІ, ПОБЫТ. Да Кастрычніцкай рэвалюцыі асноўным заняткам беларусаў была сельская гаспадарка. У пачатку XX ст. больш за 80 працэнтаў насельніцтва Беларусі жыло ў вёсках. У сельскай гаспадарцы пераважалі паляводства і жывёлагадоўля. Асноўныя сельскагаспадарчыя культуры: жыта, бульба, ячмень, авёс, пшаніца, грэчка, гарох. У паўднёвых павятах вырошчвалі проса і кукурузу. Агародніцтва, садоўніцтва, пчлярства мелі падсобнае значэнне. З развіццём капіталізму пашыраліся тэхнічныя культуры — лён, каноплі, асабліва бульба. Пераважала трохпольная сістэма земляробства. Частка памешчыкаў і кулакоў практыкавала шматполле. Асноўнай прыладай ворыва была саха. Палеская ці літоўская саха для парнай запрэжкі валоў пашырана на паўднёвай і паўднёва-заходняй Беларусі, аднаконная з перакладкай — у паўночна-ўсходніх павятах. Аблогі аралі разакон (адрэзам). Баранавалі валакушай і смыкам, а на поўначы — брускавай бараной. Жалезнай бараной і плугам сяляне пачалі карыстацца ў канцы XIX ст. Сельскагаспадарчыя машыны выкарыстоўваліся толькі ў памешчыцкіх і асобных кулацкіх гаспадарках. Адсталая тэхніка, малазямелле, перажыткі прыгонніцтва скоўвалі развіццё гаспадаркі. Сяляне жылі ў голадзе, галечы; сярэдняя працяг-

ласць жыцця 37—38 гадоў (1897 г.). Найбольш бедныя, асабліва беззямельныя, сяляне вымушаны былі ісці на заробкі ў горады, папаўняючы рады пралетарыяту. Гарадскія рабочыя жорстка эксплуатавалі капіталісты. Найбольш пашыраным тыпам паселішчаў беларусаў былі вёскі і мястэчкі; дробная шляхта жыла ў засценках і ваколіцах, памешчыкі — у фальварках, маёнтках. На пачатку XX ст. узніклі хутары (14 працэнтаў двароў). На паўночна-ўсходняй Беларусі вёскі былі невялікія — 100—200 чалавек, на паўднёва-заходняй — 600—800 чалавек і больш. Найчасцей мелі адну, рэдка 2—3—4 паралельныя або перакрыжаваныя вуліцы. Хаты будаваліся абпал вуліцы, у некаторых мясцінах — на адзін бок, а на другім ставіліся гаспадарчыя будынкі. Сядзібы мелі вяночную (гаспадарчыя будынкі групаваліся вакол хаты) і пагонную (ставіліся ў адзін рад) формы. Хаты найчасцей дзвюх-камерныя (хата і сенцы) зрубныя, з двух-ці чатырохсільнай (часцей на поўдні і паўднёвым захадзе) страхой, пакрыты саломай, радзей гонтамі, з драўлянай (на захадзе часта з земляной) падлогай. Адзёнка беларусаў было пераважна з самаробнай ільняной, часткова з шарсцяной тканіны. У мужчын — вышытая кашуля, вузкія палатняныя або суконныя штаны, пояс; у жанчын — вышытая кашуля, спадніца (андарак, панёва), фартух і пояс. Пашырана безрукаўка-камізэлька ў мужчын і безрукаўка-кабат у жанчын. Мужчынскія галаўныя ўборы — магеркі, брылі, аблавухі, саламяныя капелюшы; жаночыя — наміткі, каптурны, хусткі. Верхняе цёплае адзенне — світкі, бурносы, армякі, бравэркі, курткі, кажухі, паўкажухі, жупаны і інш. Абуткам служылі лыкавыя або лазовыя лапці, коверзні, заможныя сяляне насілі боты. Беларуская народная кухня вызначалася мноствам самабытных страў з мукі, круп, бульбы, агародніны, садавіны, ягад. Грамадскі і сямейны побыт беларусаў быў

аблытаны сеткай патрыярхальных перажыткаў. Афіцыйная рэлігія большасці беларусаў — праваслаўе. Былі і католікі (найбольш на Заходняй Беларусі). Пасля Брэсцкай уніі 1596 года і да 1839 года частка насельніцтва вызнавала уніяцтва. Аднак беларусам і ў мінулым характэрны стыхійны атэізм, які ярка выяўляўся ў антырэлігійных казках, песнях, прыказках і прымаўках. З ростам рэвалюцыйнага руху і самасяядомасці народных мас антырэлігійная настроенасць беларусаў мацнела.

КУЛЬТУРА. На працягу гістарычнага развіцця беларусы стварылі нацыянальна самабытную культуру, якая развіталася ў цеснай сувязі з культурамі рускага і украінскага народаў. У народнай творчасці беларусаў багаты пазытчы і музычны фальклор, танцы («Лявоніха», «Крыжачок», «Юрачка», «Янка», «Лянок», «Мяцеліца»). Народныя музычныя інструменты беларусаў — цымбалы, гуслі, ліра, дуда, басетля, бубен, жалейка. Высокага майстэрства дасягнулі беларусы ў выяўленчым мастацтве, асабліва ў

ткацтве, вышыўцы, разьбе па дрэве, драўлянай скульптуры. На Палессі вядомыя мастацкія керамічныя вырабы з чорнай і белай гліны, распісныя кувры. Сусветна вядомымі сталі слупкія паясы. Значнай з'явай у беларускай культуры XIX ст. з'явіліся ананімныя пазмы «Тарас на Парнасе» і «Энеіда на выварат», пастаноўка першай беларускай оперы «Сялянка» (муз. С. Манюшкі, лібрэта В. Дуніна-Марцінкевіча). З асяроддзя беларусаў у XIX — пачатку XX ст. выйшлі выдатныя пісьменнікі Янка Купала, Якуб Колас, В. Дунін-Марцінкевіч, Ф. Багушэвіч, М. Багдановіч, Цётка (А. Пашкевіч); вядомыя артысты і кампазітары А. Абрамовіч, Азарэвічы, І. Буйніцкі, К. Буткевіч; мастакі В. Ваньковіч, Гараўскія, С. Заранка, І. Хруцкі, Н. Сілівановіч; вучоныя і грамадскія дзеячы І. Дамейка, Я. Карскі, І. Насовіч, М. Нікіфароўскі, А. Багдановіч, Е. Раманаў, А. Сапуноў, Я. Алонаў, А. Вількіцкі, І. Гашкевіч, М. Судзілоўскі, А. Сержпудоўскі, І. Чэрскі, З. Даленга-Хадакоўскі, М. Янчук, Я. Тышкевіч і К. Тышкевіч, Ф. Савіч, К. Касовіч, А. Кіркор. [Працяг у наступным нумары.]

Пастухі. Пачатак XX стагоддзя. Пінскі павет.

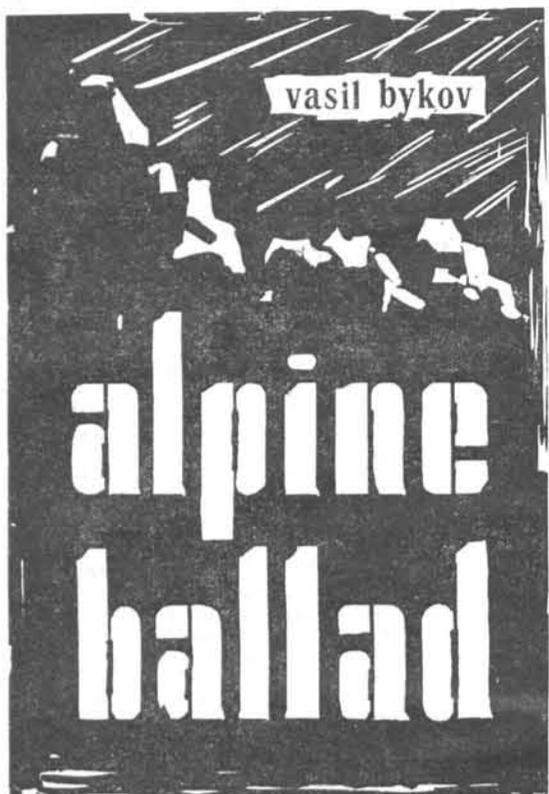
суд прыгаворіў Дымшица і Кузнецова к ісклучыцельнай мере накіраванасці смертнай казні. астальныя асуджаны на розныя тэрміны лішэння свабоды. (Ліц, якія хіта ў той ілі іной степені садействавалі праступленню, зналі о его подготковке.— дочерей Дымшица, их мать, а также жену Хноха, исходя из соображений гуманности, решено было не привлекать к уголовной ответственности). Итак, правосудие свершилось. Люди, замышлявшие праступление против своей Родины, ставившие под угрозу человеческие жизни, понесли суровое заслуженное наказание. Вряд ли найдется порядочный человек, который бы усомнился в справедливости возмездия. В некоторых западных кругах пытаются представить уголовное праступление некоей невинной попыткой 11 человек покинуть пределы своей страны. Но это ничего общего не имеет с фактами: от желания переселиться в другое государство до создания вооруженной банды, до тщательно разработанного плана нападения на людей с оружием, как говорят, дистанция огромного размера. «Западные адвокаты» осужденных праступников делают вид, будто и самого праступления не было. Но им не дано никого ввести в заблуждение! Правосудие оперирует фактами. А факты утверждают: приготовления к праступлению зашли настолько далеко, что лишь своевременные действия по обезвреживанию бандитов спасли жизнь людей. Если бы не было

этого своевременного вмешательства, сорвавшегося праступления, сорвавшегося праступления, то экипаж АН-2 могла бы ожидать судьба бортпроводницы Надежды Курченко, погибшей от руки воздушных пиратов. Дымшица и компанию судили за те реальные деяния, которые они совершили: за приготовление к опаснейшему праступлению — к бандитскому нападению на экипаж самолета. Еще Марк Аврелий говорил: «То, что согласно с законами, не может быть несправедливым». Да, надо исходить не из эмоций, а из законов. Правосудие должно действовать, исходя из закона и фактических обстоятельств дела. А они были в данном случае таковы, что требовали самой суровой кары. Ибо снисходительность к праступникам — это всегда бесчеловечность к их жертвам. Подсудимые и их адвокаты подали кассационные жалобы в Верховный суд РСФСР. В этих жалобах не отрицалось ни одного факта, установленного на суде. Речь шла лишь о мере наказания. Прокурор тов. Похлебин (Прокуратура СССР) высказался за смягчение приговора. Судебная коллегия по уголовным делам Верховного суда РСФСР в составе председателя Верховного суда Федерации Л. Н. Смирнова и членов Верховного суда М. А. Гаврилина и В. М. Тимофеева рассмотрела кассационные жалобы. Коллегия сочла приговор суда первой инстанции законным и обоснованным.

Все обстоятельства праступления нашли свое подтверждение. Однако коллегия Верховного суда сочла возможным не применять к осужденным Дымшицу и Кузнецову смертную казнь, так как их праступная деятельность была пресечена в стадии покушения, а смертная казнь в соответствии с советским уголовным законодательством является исключительной мерой наказания. Учитывая это обстоятельство, коллегия Верховного суда РСФСР определила: Дымшица, Кузнецов и Федоров осуждаются на 15 лет лишения свободы каждый; Мурженко — на 14; Менделевич — на 12; Хнох, Альтман, Пэнсон, С. Залмансон — на 10 лет лишения свободы каждый; П. Залмансон — на 8 лет и Бодня — на 4 года лишения свободы. Процесс окончен. Но некоторые обстоятельства побуждают нас в качестве послесловия сказать следующее. В последнее время сионистские организации во многих капиталистических странах резко активизировали свою деятельность в связи с той конструктивной политикой Советского Союза, которую наша страна проводит по мирному политическому урегулированию обстановки на Ближнем Востоке. Пытаются оправдать свою агрессивную политику, Тель-Авив развернул бешеную антисоветскую кампанию. Сионистские органы печати и организации стараются ввести в заблуждение мировую общественность и снять с себя вину за совер-

шенное праступление в отношении арабских народов. Однако было бы недостаточным сказать, что антисоветские выступления сионистских организаций являются исключительной реакцией на последовательную и конструктивную позицию Советского Союза в ближневосточном вопросе. Источник антисоветизма заключается в классовой ненависти международного сионизма к СССР. Всем известно, что сионизм — это идеология, политика и практика монополистической еврейской буржуазии, которая постоянно стремится своей клеветнической пропагандой отравить сознание политически незрелых, легковверных людей. Сионистские органы прессы, радио, проводя разнузданную кампанию против СССР и других социалистических стран, призывают людей еврейского происхождения эмигрировать из этих государств в Израиль или на капиталистический Запад, искусственно создают мнимый «еврейский вопрос». Более того, за последнее время особенно распоясались сионистские хулиганы в Нью-Йорке и некоторых других городах США. Особенно нагло себя ведут провокаторы из «Лиги защиты евреев». Эти молодчики организовали целый ряд праступных выпадов против посольства СССР и других советских учреждений в США. Сионистские бандиты врываются в помещение ТАСС, взорвали бомбу в представительстве Аэрофлота и «Интуриста» в Нью-Йорке, пытаются сорвать выступления наших артистов. И что

удивительно, в то время, когда совершаются эти возмутительные акты, американские власти лишь «выражают сожаление» и заверяют, что «примут меры». Не больше. Очередная волна антисоветизма, хулиганских акций, развязанная сионистскими кругами и правящей верхушкой Израйля, поднялась и в связи с ленинградским процессом по делу Дымшица и других. С наглым заявлением поспешила выступить премьер-министр Израйля Голда Меир. Ее подстрекательское интервью израильскому радио было немедленно подхвачено органами буржуазной пропаганды. Это и понятно. Весь мир, вся прогрессивная общественность клеймит позором праступные акции израильских экстремистов на арабских незаконно оккупированных территориях. Стараясь отвести от себя резкое осуждение со стороны народных масс, обелить свои позорные действия, Тель-Авив вкуче с международным сионизмом поднял шумиху вокруг приговора ленинградского суда. Но как бы ни пытались сионистские голоса и подголоски представить дело в ином, ложном свете, им не удастся скрыть их собственное обличье, дезориентировать общественное мнение. В. БАРСОВ, А. ФЕДОСЕЕВ. «Известия».

(For the beginning see issues Nos. 37-51 for 1970 and No. 1, 2 for 1971)

He understood that she wanted him to turn away and he obeyed her. She immediately tore something she was wearing and when he turned back she was holding something clean and white in her hands.

«Medicamento... Need medicamento», she said, about to begin bandaging the wound.

«What medicine? It'll heal, like a dog's wound».

«No. That illness very bad».

«It's not illness, it's a wound, rana in Russian».

«Rana, rana, very bad rana».

He looked round in the grass and then plucked some leaves from a plant that looked like a plantain.

«Here's your medicamento. Mother always used these».

«That? That *plantago major*, that not medicamento», she said, and took the leaves out of his hand. He immediately snatched them back.

«What are you talking about? It's a plantain. Don't you know how it heals wounds?»

«No plantain. It's *plantago major* in Latin».

«You know Latin, too?»

She raised her eyebrows.

«Giulia know much, very much Latin. Giulia study botany».

He had learned some botany himself, a long time ago, but he did not remember anything and, relying more on folk medicine, applied the leaves to the swelling wound. Giulia shook her head in protest but nevertheless began to bandage his leg. For the first time since they met Ivan felt her superior to him—she was obviously better educated than he was, and this increased his respect for her. The wound did not bother Ivan very much, he was more interested in flowers the names of which he did not know. He stretched out his hand and plucked a flower that looked like an ordinary field daisy.

129

«What's this called?»

She was binding his leg very carefully, but stopped to glance quickly at the flower.

«*Pyrethrum roseum*».

«Nothing like what we call it—romashka in Russian».

He plucked another flower, a little blue thing that looked like a washed-out cornflower.

«And this?»

«That? That's a *primula auriculata*».

«And this?»

«*Gentiana pyrenaica*», she said as she took two little blue bells on a hard stalk from him.

«You know everything. Smart kid. Only you know it in Latin...».

Giulia bound up the wound somehow and a brown patch appeared on the outside and began to spread.

«You lie down. Keep quiet», she demanded.

With a sort of careless condescension towards her care for him he obeyed her; he lay down on the grass, his leg stretched out, and turned his face to the girl. She tucked her legs up under her and placed a hand on his back, hot from the sun.

«Russo good man, good», she said, stroking his leg carefully.

«You say I'm a good man but you don't believe it. You called me a Vlasov man», he answered, remembering their recent tiff. She sighed.

«No Vlasov man», she said understandingly. «Giulia believe Ivan. Ivan know truth. Giulia not understand truth».

Ivan looked penetratingly into her saddened eyes.

«What did he tell you, that Vlasov soldier? Where did you hear him?»

«I hear him in camp», Giulia answered readily.

«Vlasov man say that people hungry in Russian kolkhoz, he say kolkhoz very bad».

130

«Fine sort of swine he was», Ivan laughed. «Must have been a kulak. Of course we didn't all live the same, some better, some worse, it wasn't a paradise. I didn't want to talk to you about it but...»

«You talk, Ivan, talk. Tell me», Giulia insisted.

He pulled up a daisy from under his arm. «Well, the harvest failed sometimes. It's true there were different sorts of kolkhoz. The land isn't the same everywhere, either. Where I lived, for instance, it was all stones. And swamps, too. Everything would have been done in time, of course, and we would eventually have got down to the land problem. D'you know how many swamps have been drained? They started using tractors in our parts and all sorts of machines. Peasants got a lot of help. And they began to work better in the kolkhoz. Then the war came...».

Giulia moved closer to him.

«Ivan say something about Siberia. Giulia think Ivan joking».

«No, I wasn't. There was Siberia, too. They sent the kulaks away—those who were richer, like German Bauer. And all kinds of enemies were arrested. There were four of them in our village of Tereshki».

«Enemies? Why enemies?»

«They stood up for the bourgeoisie. They tried to give the kolkhoz cows glanders—there's a disease called that—they wanted to infect them all».

«Oi, that very bad man».

«That's how it was. Of course they weren't all bad, perhaps. But they gave them ten years each—they wouldn't have put them in prison for nothing. So they went to Siberia, where they could turn over a new leaf».

«That true, Ivan?»

131

«What did you think?»

Lying on his side he concentrated on the business of pulling petals off the daisy.

«Ivan love his country?» asked Giulia after a short pause.

«Byelorussia? Siberia? Your good people?»

«Who else should I love? It's true people differ—we have good and bad. I think there are more good than bad. When my father died and the cow gave no more milk, we had a hard time. Lived on potatoes. One of the village women would bring us something, then another would. Our neighbour Anas brought us firewood in winter. That's while I was growing up. They were sorry for the widow. They were good people. There were bad people, too. In thirty-seven they told tales about our schoolmaster, Anatoli Yevgeniyevich, and he was arrested. He was honest—clever, too. A good man. Argued with the kolkhoz chairman about things that were wrong. He wanted to help the people. And some son-of-a-bitch informed against him, said he was against the government. He got ten years, too. It was a mistake, of course».

«Why people no defend good teacher?»

«They did. The whole village wrote. But...»

Ivan did not finish. The unwished-for memories filled his head with joyless thoughts and he lay there biting the stem of his daisy. Giulia, worried and attentive, softly stroked the hot bandaged knee.

«Everything happened. The old way of life was destroyed, everything was made new, it wasn't easy. It cost blood. But hard times are soon forgotten, the good times are remembered longer. We had our difficulties, there wasn't enough of everything, but we lived in peace. That was the main thing. I think like this—let everything come back as it was, only without any wars. We'd get over everything. We'd overcome everything, we'd be more just...».

132

«Russo fenomeno. Paradosso. Amazing!» exclaimed Giulia, heatedly. Ivan spat out the stalk he was chewing.

«What is there amazing in it. Struggle. We had to build up our defences, our army».

«Oh, Armata Rossa will win!» agreed Giulia, enthusiastically.

«So you see what strength we built up. And after the war if we use that strength in the economy... oho!...».

«Giulia hear much about Russia. Russia big strength». She stopped as if remembering something and smiled sadly. «Because Giulia think this way she run away from father. In Roma father make big jubilee for his firm. Many guests, one of them S.S. officer. He been Russia and say Russia, very bad, very poor, no culture. And Giulia she say that not true, Russia better than Germany. Officer he said 'Fräulein Communist?' And Giulia she say 'no Communist, truth'. Father he hit Giulia, slap me, and Giulia run away from Roma to Mario in Napoli. Mario was Communist. Giulia always think Russo good. Ivan run away from camp, Giulia run to Ivan. Russo Ivan hero».

«I'm no hero, I'm a simple soldier», protested Ivan.

«Not simple soldier! Russian soldier, hero! Bravest, strongest, the...» she said excitedly, picking over the Russian words she knew. Her whole tone was proof of the profound faith she had in the correctness of the idea that she would not under any circumstances retreat from. «We see your hero in camp. We hear about your hero on Eastern Front. We think your Vaterland strongest, most just, most...»

«It is the most just», said Ivan. «I learned to drive a tractor and didn't have to pay. And we have so many teachers, from among the peasants».

133

Until then she had been frowning, but now she raised her eyebrows and for the first time since their tiff the laughter again sparkled in her eyes.

«Amazing! Giulia love Russo. Russo anomalia, fenomenale. Giulia always like anomalia, fenomenale. Ivan fenomeno, anomalia. Ivan Russian Communist, Ivan save Russland, save Italian bourgeois monarchy, save Giulia...».

«To begin with I'm not a Communist, I haven't reached that stage. And secondly—what about it? All the Soviet Union saved Italy, and France, and Greece... And plenty of others. Even though they are bourgeois. Who could have stopped Hitler if we hadn't?»

«Si, si, that's true...».

With a secret smile playing on her lips she stroked his leg and then his bare side. Ivan cringed bashfully as he felt the unaccustomed touch of her gentle hands; suddenly she bent down and touched the bayonet wound scar in his side with her lips. He shuddered as if he had been wounded in the same place a second time and threw out his arm to protect himself from her unexpected caresses but she caught his arm, pressed it to the ground and in an uncontrollable burst of enthusiasm began kissing all his scars, the scar on his shoulder from a shell splinter, the bullet wound in his arm above the elbow, the bayonet wound and then, lower down, the bandaged knee. Ivan was flabbergasted at her passionate outburst; he became tense, his heart was filled with tenderness as she kissed him again and again. The line between them proved to be so fine that it was becoming impossible to balance on it. Not knowing whether it was right or wrong but surrendering to the power of the unknown that swept over him, he shook himself, raised himself on one elbow, threw the other arm round her shoulder,

134

pressed her gently to him, closed his eyes and reached for her strangely resilient, hot lips.

He then dropped back on to the grass, spread his arms out and laughed, but would not risk opening his eyes. When he did at last open them he saw a sunny halo of tangled hair in the middle of which was Giulia, her mouth slightly open showing her white teeth. For a second she seemed to be choking, trying to say something but unable to speak—she could only open her big eyes and in them there was amazement and ecstasy that was bursting to find an outlet. She pressed herself against him, put her arms round his neck and whispered to his face, heatedly, loyally.

«Ivan! Amico!»

20 Something left unsaid, something of no great importance that had kept them apart all the time, had been overcome, had been actually lived through happily and almost momentarily. The questions that had until then tormented Giulia seemed to have been separated from the main thing and relegated to the background; from that moment nothing was left for either of them but the spicy aroma of the earth, the intoxication of the poppy field, the sheen of the high, clear sky. There among the wild, primeval tangle of mountains, a hair's breadth from death, something new was born, something unknown, mysterious, secret and imperative, something that lived, hungered, intimidated and beckoned....

Lying on the grass Ivan stroked again and again her narrow back, hot from the sun, and she, pressed against his chest, rubbed her burning cheek on the splinter wound in his shoulder. Her lips kept all the time whispering something incomprehensible, but Ivan understood everything. He laughed happily and felt he was floating weightless in the air; the

135

sky above was spinning drunkenly, the earth below was a gigantic misshapen saucer that swayed and leaned over sideways, ready at any moment to fall—and it was all sweet and intimidating and intoxicating.

Time stood still for him, the danger had disappeared; her huge black eyes were burning hot right in front of his face. Those eyes now showed nothing of her worry, her suffering, of her mischievousness—nothing but a call to him, powerful in its silence; Ivan had felt something similar on the edge of a precipice that had always frightened him and attracted him at the same time. He had no power to resist the call, and he did not know whether he should; his lips again sought her moist mouth and strong teeth, he pulled her towards him with both hands and held her fast. The silence was almost absolute, and out of that silence came the gurgling of the mountain stream that seemed to flow majestically from nowhere into eternity. He wanted to disappear, to dissolve in her fluttering embrace, to be carried away to eternity by the stream, to draw strength from the earth and to become part of the generous, calm, gentle, might of the earth....

But the earth kept swaying, the sky whirled round and round, and through his half-open eyelids right close to him he saw her tender round cheek covered with down that turned gold in the sunshine; her tiny shell of an ear, lit up from behind, was burning rosyred. Without thinking he reached for the lobe of that tiny ear with its scarcely noticeable trace of an ear-ring, and bit it gently—Giulia jerked back stiffly and let out a little scream—he let go her ear and felt her thin, swift moving hands under his shoulders.

(To be continued)

136

Сцэна са спектакля тэатра імя Янкі Купалы «Навальнічны год». У ролі Леніна Павел МАЛЧАНАУ.

ШЛЯХ ДА ВЫШЫНЬ

Гэта было яшчэ да рэвалюцыі. Навучэнцы Гомельскай настаўніцкай семінарыі ставілі спектакль па п'есе А. Чэхава «Вяселле». На сцэну выйшаў лакей і сказаў: «З чым загадаеце падаць марожанае — з ромам, з мадэрай ці проста так?» Вось і ўся роля маладога семінарыста. Хіба мог тады хто прадбачыць, што гэтыя некалькі слоў стануць дэбютам народнага артыста СССР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Паўла Малчанава.

Нарадзіўся ён 14 сакавіка 1902 года ў вёсцы Івольск Чабатовіцкай воласці Гомельскага павета. Гадаваўся ў беднай сям'і. Выпраўляючы сына ў школу, бацька гаварыў: «Няхай я непісьменны, няхай усіх астатніх дзяцей не могу вучыць, затое хочь ты станеш на ногі!».

Здольны юнак скончыў семінарыю, пасля настаўнічаў на Чарнігаўшчыне і Гомельшчыне. Усюды ён быў завадатарам мастацкай самадзейнасці і марыў аб далейшай вучобе менавіта ў гэтым напрамку. Неяк даведаўся пра існаванне ў Маскве тэатральна-драматычнай студыі для беларускай моладзі. Збіраўся нядоўга. Прыехаў у сталіцу, паспяхова здаў ўступны экзамен і быў прыняты на вучобу. Пад кіраўніцтвам выдатнага педагога В. Смышляева, вучня і паслядоўніка К. Станіслаўскага, Павел Малчанаў паступова набывае прафесійныя навыкі і драматычнае майстэрства.

Але як акцёр Малчанаў сфарміраваўся пазней, у Віцебску, у Беларускам дзяржаўным тэатры імя Якуба Коласа. А потым яго, праслаўленага ўжо артыста, пераводзяць у Мінск, у тэатр імя Янкі Купалы. Павел Сцяпанавіч выканаў мноства роляў. Для яго не існавала малых і вялікіх персанажаў.

Падзеі ў тэатральным жыцці былі пастаўленыя Малчанавым спектаклі па п'есах Я. Купалы «Паўлінка», «Прымакі» і сыграныя ім ролі — Максіма Кутаса ў «Прымаках», Шышлы і Дарвідшкі ў п'есах Я. Коласа «Вайна — вайне» і «У пущах Палесся».

Працуючы ўжо ў Мінску, П. Малчанаў выконваў ролю Якуба Коласа ў п'есе В. Віткі «Шчасце паэта». Колас ведаў пра гэта, але паглядзець спектакль не адважваўся. У дзень сямідзясцігоддзя з дня нараджэння паэта Павел Сцяпанавіч быў сярод гасцей. Нехта папрасіў яго «паказаць» Коласа, прачытаць маналог з п'есы В. Віткі. Малчанаў збянтэжана зірнуў на юбіляра. Не меней збянтэжаны Колас махнуў рукой: «Давайце!»

Шумныя воплескі былі ўзнагародой майстэрству акцёра, а Якуб Колас абняў яго і сказаў:

— Ну, што вы скажаце... Артыст, адным словам, артыст!

У 1939 годзе Малчанава было прысвоена ганаровае званне заслужанага артыста БССР. У гэты час ён ставіць як рэжысёр п'есу Э. Самуйлёнка «Пагібель воўка» і рыхтуе як акцёр ролю Освальда ў п'есе Ібсена «Зданы». На Дэкадзе беларускага мастацтва ў Маскве ў 1940 годзе П. Малчанаў быў узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, яму прысвойваецца ганаровае званне народнага артыста БССР.

Ролю Гамлета К. Станіслаўскі лічыў найцяжэйшай у класічным рэпертуары. Не ва ўсіх, нават слаўных акцёраў, хапала смеласці і таленту сыграць Гамлета. Многія прыпынялі працу на паўдарозе, некаторыя беспаспяхова прыходзілі да фіналу.

Паўла Малчанава вельмі ўсхваляваў выдатны пераклад «Гамлета» на беларускую мову, зроблены Юркам Гаўруком, і ён вырашыў трымаць экзамен на артыстычную сталасць. Роля была выканана бліскуча. Пастаноўка мела вялікі поспех. Пасля «Гамлета» Малчанаў стаў у адзін рад з найлепшымі акцёрамі краіны.

І ўсё ж не Гамлет стаў самым адметным героем Малчанава. Справай жыцця акцёра з'явілася стварэнне і шматгадовае ўдасканаленне вобраза Уладзіміра Ільіча Леніна.

У пачатку Вялікай Айчыннай вайны П. Малчанаў эвакуіраваўся ў горад Ульянаўск. Там жыў у той час брат Леніна — Дзмітрый Ільіч. Павел Сцяпанавіч часта сустракаўся з ім. У новым спектаклі «Крамлёўскія куранты» ён паглядзеў вобраз за кошт уражанняў ад сустрэч з братам Леніна. Пэўны час акцёр працуе ў франтавой канцэртнай брыгадзе.

У 1943 годзе ва Уральску, куды эвакуіраваўся тэатр, была паказана прэм'ера спектакля па п'есе Л. Ляонава «Нашэсце». У ім Павел Сцяпанавіч выконваў ролю Фёдара Таланава.

Пасля вайны Малчанаў узнаўляе ролю Леніна ў «Крамлёўскіх курантах». Выконвае галоўную ролю ў шэкспіраўскім «Гамлеце» і дасягае трыумфальнага поспеху. У 1949 годзе яму прысвойваецца найвышэйшае ў мастацтве званне народнага артыста СССР.

Творчай удачай у час працы акцёра ў купалаўскім тэатры была роля ў п'есе Н. Хікмета «Забыты ўсім». А зусім нядаўна П. Малчанаў паставіў як рэжысёр п'есу маладога беларускага драматурга А. Петрашкевіча «Адкуль грэх».

Аляксей СЛЕСАРЭНКА.

У Полацку на адной са старых вуліц знаходзіцца краязнаўчы музей. У ім сабраны экспанаты дзесяці стагоддзяў. Дзіўнае пацудзе ахоплівае ў гэтых ціхіх малых залах, ля пажоўклых, напаяспараных экспанатаў — чарапоў, рукапісаў, карт. Быццам спрасаваўся, згусціўся час і наш позірк свабодна пранікае праз яго тоўшчу. Колькі ж выпала ўсяго на долю палачан, невялікай галіны старажытнага славянскага племя — крывічоў. І больш за ўсё войнаў! Вось яны — сведкі кровапралітных бітваў з літоўскімі, польскімі, французскімі, нямецкімі прышэльцамі: кальчугі, каскі, мечы, ваенныя карты, загады. Імі завешаны ўсе сцены. І толькі ў адной вітрыне, сціпла — рэшткі хатняга ўжытку, вырабы рамеснікаў з дрэва, гліны, скуры, металу, коці, тое, што рабілі палачане ў дні і месяцы, калі не зніклі мечы, не ўздрыгвала зямля ад выбухаў, не афарбоўвалася крывёй вузкая Палата.

Гэта наша гісторыя, наша мінулае, поўнае барацьбы і выпрабаванняў.

А непадалёку, усяго ў якіх-небудзь дзесяці кіламетрах, у юным горадзе Наваполацку ёсць другі музей. Ён знаходзіцца ў бараку, першым бараку, пастаўленым будаўнікамі дванаццаць год назад на балоцістым беразе Заходняй Дзвіны.

У гэтым музеі няма ніводнага рыштунку вайны. Тут сабраны толькі прылады працы — ад рыдлёвак і піл, якімі валілі першыя дрэвы і капалі першыя катлаваны, да схем найскладанейшых устаноў нафтаперапрацоўчага завода, горадскай айчынай тэхнікі. Сем пакояў, застаўленых, завешаных дыяграмамі, партрэтамі, макетамі — як раздзел адной аповесці, радкі гісторыі нашых дзён.

Тут бачыш, як вырастаў новы горад. Вось здымкі неабжытага балоцістага берага Заходняй Дзвіны, першай дарогі, палаткі, першай сталойкі, будаўнічай пляцоўкі.

«У гарачае лета 1958 г. на лясісты левы бераг Заходняй Дзвіны высадзіўся атрад моладзі, каб сваімі рукамі тварыць легенду, ствараць цудоўны белы горад. З трох будаўнічых матэрыялаў казанымі тэмпамі ўзводзілі яны нафтагігант і горад: металу, бетону і дружбы. Апошні быў самы моцны».

Гэтыя словы, што адкрываюць музейную экспазіцыю, напісаны рамантыкамі, якіх многа ў Наваполацку.

Рамантыкамі былі і тыя, хто першым ступіў на неабжытую зямлю. Яны сталі і першымі героямі горада. Вось галерэя іх партрэтаў — П. Блахін, М. Кускоў, В. Було, Е. Ніколіна, А. Пука, І. Гаршкова, А. Кітараў, В. Забаронька, А. Гушча, Г. Матросаў...

Яны ўзводзілі новы горад, недасыпалі начэй, штурмавалі балоты, мералі ў палатках. І людзі назвалі гэта подзвігам. Адзін з іх, Пётр Блахін, не дажыў да першага юбілею горада. Ён быў з Полацка, па камсамольскай пуцёўцы прыбыў на будаўніцтва беларускага нафтаграда. Вось Пётр Блахін на здымку сярод сяброў, адкінуў галаву, смеецца. Відаць, што за вяслы, добры характар, за энергію і ўпартасць выбралі яго камсамольцы новабудулі сваім ваякам. А ў адзін з халодных дзён 1961 года Пётр Блахін, хворы, устаў з ложка, пайшоў разгрукіць састаў. У тую ж ноч юнака не стала.

Цяпер адна з вуліц Наваполацка носіць імя Пятра Блахіна. А ў музеі пад шклом ляжыць яго камсамольскі білет. Побач —

камсамольскія пуцёўкі на будоўлю Мікалая Кускова, Каці Ніколінай і іншых першабудульнікоў, сяброў Пятра Блахіна.

Каця Ніколіна семнаццацігадовай дзяўчынай прыхала сюды. Удзень будавала, вечарам вучылася. Скончыла вярхоўную школу, нафтавы тэхнікум. Калі ўступіў у строй нафтаперапрацоўчы завод, пайшла туды працаваць.

І яшчэ адна біяграфія рабочага хлопца, які прыехаў па камсамольскай пуцёўцы. «Мікалай Кускоў, брыгадзір», — падпісана пад здымкам. Ён і зараз брыгадзір, але цяпер ужо комплекснай брыгады. Людзі ў ёй — майстры на ўсе рукі. Здаецца, усімі будаўнічымі спецыяльнасцямі авалодаў і Мікалай Кускоў, заслужаны будаўнік рэспублікі, узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. А пачынаў ён тут з першага прычала, з першай палаткі, з першай дарогі, прабітай праз лес, праз балоты. І цяпер на ўзбочынах асфальтаванай магістралі, што стралой пралягла да нафтазавода, сям-там расце чарот: жывое сведчанне адзінаборства людзей з прыродай.

Яны перамаглі. У нябачна кароткі тэрмін пабудавалі нафтаград, цэлы комплекс прадпрыемстваў — нафтаперапрацоўчы завод, які стаў буйнейшым у краіне, ЦЭЦ, трэцюю па магутнасці ў рэспубліцы, першую чаргу хімікамбіната, які адкрывае новую старонку вялікай хіміі Беларусі, завод жалезабетонных вырабаў.

На стэндах — вынікі іх працы: празрыстыя колбы з беларускім бензінам, мільёны куб бетону, рознакаляровыя зярняты поліэтылену. Тут жа пад шклом — урадавыя тэлеграмы, якія вінуць наваполацкіх будаўнікоў і хімікаў з працоўнымі пераможцамі. На стэндзе партреты перадавікоў новых прадпрыемстваў і тых, хто іх узводзіў. Сярод іх — партрэты Герояў Сацыялістычнай Працы начальніка цэха П. Дзянісава і экскаватарчыка А. Крэменя.

Праца, як справа гонару, доблесці, герояства, — вось што экспануе маленькі музей Наваполацка. Ён і названы вельмі дакладна — «Музей працоўнай славы». Гэта слава не змяшчаецца ў яго пакойчыках, яна пераступае парог былога барак, яна ідзе па вуліцах горада, ператвараючы іх у працяг музейнай экспазіцыі.

На зялёным узгорку каля аўтабазы быццам на п'едэстале стаіць самазвал. Гэта помнік. На мармуровай дошцы выбітыя словы: «Ад славы баявой да славы працоўнай! Пад гэтым мемарыялам у гонар аўтамабілістаў — будаўнікоў Наваполацка захоўваецца дот часоў Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг.».

У другім канцы горада непадалёк ад ракі стаіць яшчэ адзін мемарыял — у гонар першай палаткі. Сюды ў дзень свайго свята приходзяць будаўнікі Наваполацка. Тут праходзіць рытуал пасвячэння маладых рабочых і будаўнікоў. Адсюль святочнымі калонамі яны ідуць па вуліцах горада.

А ля самага ўваходу ў музей на невысокім пастамеце ўзвышаецца коўш экскаватара. Дванаццаць год назад ім быў падняты першы кубаметр наваполацкай зямлі. «Экспанаты ў музей зрабілі вельмі моцнае ўражанне, у ім ёсць многае, аб чым трэба расказаць сваім сябрам — будаўнікам новых гарадоў Манголіі».

Гэты запіс гасця з МНР — адзін з соцень, якімі ўжо запоўнена кніга водгукаў музея.

Дзіна МАНАЕВА.

Павольна, плаўна, лёгка плыве па сцэне карагод. І вабціць да сябе, і ўздывае да паэтычных вышынь, і кліча за сабой то задумлівы, то гарэзлівы дзявочы позірк. Гэтыя чараўніцы — работніцы Полацкага аўтарамонтнага завода, удзельніцы мастацкай самадзейнасці. Нядаўна яны дэманстравалі сваё танцавальнае майстэрства на аглядзе ў Мінску.

Фота К. МІХАЙЛАВА.

Людвіг ван БЕТХОВЕН

ДА 200-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

Геніяльныя творы падобны на касмічныя ўзлёты — іх арбіты апаясваюць планеты і праходзяць праз сэрцы мільёнаў людзей многіх пакаленняў. А сам творца, ураджэнцам якой бы краіны — вялікай ці маленькай — ён ні быў, становіцца бессмяротным сынам усяго чалавечтва. Такі Людвіг ван Бетховен. 200-годдзе з дня нараджэння якога па рашэнню Сусветнага Савета Міру адзначыла ўсё прагрэсіўнае чалавечтва.

— Мастацтва Бетховена, — сказаў на ўрачыстым вечары ў Вялікім тэатры СССР у гонар юбілею выдатнага нямецкага кампазітара савецкі кампазітар Дзмітрый Шастаковіч, — не ведае межаў — ні ў часе, ні ў зямной прасторы, ні ў гіганцкай сіле ўздзеяння на духоўны свет чалавека.

Некалькі год назад ЮНЕСКО апублікавала звесткі аб тым, творы якіх кампазітараў выконваюцца часцей за ўсё на канцэртных эстрадах свету. На першым месцы быў Людвіг ван Бетховен. Але нідзе не ўспрымаецца так глыбока рэвалюцыйная сутнасць творчасці кампазітара, нідзе не адчуваецца такая вялікая патрэба ў яго музыцы, як у нашай краіне. У гонар самых урачыстых і знамянальных падзей гучыць у Краіне Савецкагаў неўміручая Дзевятая сімфонія. Яна была выканана 5 снежня 1936 года, калі Надзвычайны XIII з'езд Саветаў прыняў Канстытуцыю СССР.

Расія пазнаёмілася з творамі Бетховена яшчэ пры жыцці кампазітара. У 1924 годзе ў Пецярбургу ўпершыню ў свеце быў выкананы адзін з выдатных яго твораў — «Урачыстая меса». На беларускай зямлі музыка Бетховена набыла шырокую папулярнасць толькі ў савецкі час. Яго сімфоніі і квартэты прагучалі ў Віцебску, дзе быў створаны сімфанічны аркестр (1918—

1922 гг.) на чале з галенавітым дырыжорам Мікалаем Малько. Мінчане пачулі Дзевятую сімфонію Бетховена ў сакавіку 1927 года, выкананую аркестрам, складзеным з музыкантаў драматычнага тэатра (цяпер тэатр імя Янкі Купалы) і педагогаў музычнага тэхнікума.

Калі ў сталіцы Беларусі быў створаны сімфанічны аркестр, творы Бетховена пачалі выконвацца часта і рэгулярна. Здабыткам беларускай канцэртнай эстрады стала і камерная музыка вялікага кампазітара. Бетховен выконваюць цымбалісты. Іграюць яны, зразумела, транскрыпцыі розных фартап'янных і аркестровых твораў. Аркадзь Астравецкі, напрыклад, выконвае уверцюру «Эгмонт». Калі артыст задумаў гэту работу, многія не верылі ў поспех і нават сумняваліся ў яе мэтазгоднасці. Але дэмакратычная бетховенская музыка цудоўна пра-

гучала на беларускіх цымбалах. У час Вялікай Айчыннай вайны для беларускіх партызан Масква перадала па радыё Бетховена. Скрозь горыч паражэнняў і боль страг, скрозь гом неспрымрымай барацьбы вёў геніяльны нямецкі кампазітар сваіх слухачоў — народных месціцаў — да светлай радасці фіналу, да перамогі над фашызмам.

Бетховенскія юбілейныя ўрачыстасці, якія адбыліся ў Савецкай краіне, ператварыліся ў светлае свята музыкі. У нашай рэспубліцы ў гэтым свяце прынялі ўдзел лепшыя мастацкія калектывы, вядомыя салісты, навучэнцы музычных навучальных устаноў.

Студэнцкае навуковае таварыства Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі наладзіла бетховенскую канферэнцыю, у якой прынялі ўдзел дэлегаты чатырнаццаці музычных вышэйшых навучальных устаноў краіны. У кансерваторыі адбыўся конкурс на лепшае выкананне санат і канцэртаў Бетховена. У конкурсе прынялі ўдзел амаль усе студэнты.

У канцэртных залах беларускай сталіцы, Віцебска і Гомеля, Брэста і Мазыра, Наваполацка і Ліды, у палацах культуры і сельскіх клубах гучалі творы Бетховена. На прадырметвах, у школах, у навучальных установах адбыліся вечары і лекцыя-канцэрты, прысвечаныя 200-годдзю з дня нараджэння вялікага кампазітара.

Мікола АЛТУХОЎ

Лунная саната

Дрыготкі вечар
Стукаецца ў хату,
І над сялом
Каралі першых зор,
Дзяўчынка грае
«Лунную санату»
Бетховенскую до-дyez
мінор.

Што апяваюць
Прыгажосць зямлі.
Па клавішах
Яе лятаюць рукі,
Як белыя начныя матылі.
Гучыць саната
У сялянскай хаце,
На нёманскіх высокіх
берагах.

Яна душу
Пералівае ў гукі,

Любуецца здалёк
Дачкою маці,

І слёзы шчасця
Свецца ў вачах.
На галаву
Дзяўчынкi чарнабровай
Спусціўся месяц,
Што даўно ўзышоў,
Нібы нябачны
Людвіг ван Бетховен
Кранаецца дзівочых
валасоў.

Калі б маэстра
Сёння жыві на свеце,
Ён прысвяціў бы
Твор славы твай

Не маладой графінюшцы
Джульце*,

А, можа быць,
Дзяўчыныць вась такой.
Любімы край,
Ты музыкой багаты,
Ты песень маеш
Больш, чым ясных зор.
...Дзяўчынка грае
«Лунную санату»,
Бетховенскую до-дyez
мінор...

* «Лунная саната» прысвечана графіні Джульце Гвічардзі.

НАВІНЫ НУМІЗМАТЫКІ

Усё, што датычыць «Абхазскай Атлантыды» — затануўшага старажытнага горада Дыаскурыі, выклікае цікавасць. Кожная новая знаходка, звязаная з гэтым месцам, вялікая ўдача археологаў.

І вось у таямнічы партрэт Дыаскурыі ўпісаны яшчэ адзін штрых — непадалёку ад Сухумскай бухты ля дома адпачынку «Агулдэра» знойдзена залатая манета, выпушчаная Філіпам II, бацькам Аляксандра Македонскага.

Вядома, што пры Філіпе II, які правіў у 359—336 гадах да нашай эры, македонцы пабудавалі вялікі гандлёвы флот. Відца, македонскія караблі падыходзілі і да прычалаў Дыаскурыі.

С. БЫКОЎСКІ.

Пад высокім берагам Днястра поблізу вёскі Цярноўкі (Малдаўская ССР) шмат ракаў. Вясковыя хлопчыкі часта бегаюць сюды, каб палавіць іх. Слава Галатонаў у час аднаго такога палывання намацаў у нары рака нейкія слізкія прадметы. Калі ён вышпірнуў з вады і распаіў далонь, аказалася, што гэта былі тры старадаўнія манеты: сярэбраны рубель 1781 года, дзясцікапеечная медная манета 1814 года і яшчэ адна манета са сцігтай чаканкай.

Калекцыю, выяўленую ў нары рака-нумізмата, Слава падарыў сельскаму музею.

Г. ІЗВЕКАЎ.

ГУМАР

Доктар. Вось сёння раніцай вы кашляце ўжо лячэй.
Пациент. Дзіва што, я ж практыкаваўся ўсю ноч.

Праінспектаваўшы ваеннае вучылішча, генерал застаўся вельмі незадаволены і загадаў арыштаваць на месяц яго начальніка.

— Ён памёр сёння ноччу, — пралепляў адзін з афіцэраў.

— Неадкладна ж прызначыць новага і адправіць яго на гэйтвахту! — распарадзіўся генерал.

Малы доўга стаяў ля кучы апельсінаў, не адрываючы позірку ад спелых, духмяных пладоў. Гаспадар не вытрымаў:
— Ты, я бачу, збіраешся ўкрасці апельсіны?

— Наадварот, я спрабую іх не ўкрасці.

Адну і тую ж сцэну паўтараюць дванаццаць разоў.

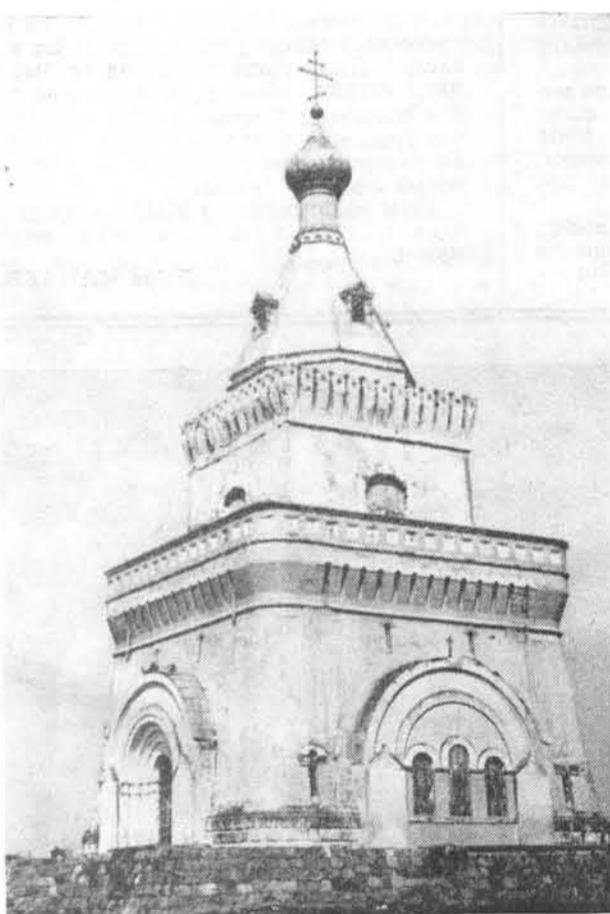
— Не забывай, — прыгаворваў рэжысёр маладой актрысе, — ты здзімаешся адразу ў двух сваіх фільмах.

— Як у двух?

— У першым і апошнім.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

Помнікі беларускай архітэктуры

Капліца, пабудаваная каля вёскі Лясной [Магілёўская вобласць] у 1909 годзе ў азнаменаванне 200-годдзя з дня перамогі войск Пятра I над шведамі.

НАШ АДРАС: МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КПБ. Зак. № 31.

10 ЛЕПШЫХ СПАРТСМЕНАЎ ГОДА

Федэрацыя спартыўных журналістаў БССР і рэдакцыя газеты «Фізікультурнік Беларусі» ў дванаццаты раз правялі навагодні конкурс «Дзесяць лепшых спартсменаў Беларускай ССР».

Упершыню спартсменам нумар адзін названы заслужаны майстар спорту страляк Віталій ПАРХІМОВІЧ. Ён стаў у 1970 годзе пераможцам Кубка Еўропы, з Фінікса (ЗША) прывёз у сталіцу Беларусі шэсць залатых медалей чэмпіёна свету, а таксама чатыры сярэбраныя і два бронзавыя. У Пльзене (Чэхаславакія) устанавіў абсалютны рэкорд — 600 з 600 магчымых і паўтарыў свой рэкорд — 400 з 400, у Адэсе стаў чэмпіёнам краіны.

На наступных месцах у дзесятцы:

2. Заслужаны майстар спорту Аляксандр МЯДЗВЕДЗЬ. Выкладчык Мінскага радыётэхнічнага інстытута А. Мядзведзь шосты раз заваяваў званне чэмпіёна свету па вольнай барацьбе, восьмы — чэмпіёна СССР.

3. Заслужаны майстар спорту Аляксей НІКАНЧЫКАЎ, выдатны шпажыст свету. У Анкары дынамавец з Мінска ў трэці раз аказаўся лепшым фехтавальшчыкам свету. Ён жа быў першым на розыгрышы Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў, на міжнародным турніры ў Італіі.

4. Заслужаны майстар спорту Тамара ШЫМАНСКАЯ. Інструктар Белсавета добраахвотнага спартыўнага таварыства «Працоўныя рэзервы» заваявала ў Капенгагене на VIII чэмпіянаце свету па веславанні залаты і сярэбраны медалі.

5. Заслужаны майстар спорту Алена БЯЛОВА. Студэнтка Мінскага педінстытута стала залатым (камандныя паядынкi) і сярэбраным (асабістыя) прызёрам чэмпіянату свету, пераможцай на міжнародным турніры фехтавальшчыц сацыялістычных краін, а таксама Сусветнай універсіяды, чэмпіянату СССР і Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў.

6. Майстар спорту Тамара ЛАЗАКОВІЧ. 16-гадовая вучаніца 11-й сярэдняй школы Віцебска — самая юная ў дзесятцы. З Люблянскага чэмпіянату свету яна прывезла камандны залаты медаль. Тамара — чэмпіёнка 41-га першынства СССР (у камандных спаборніцтвах), якое праходзіла ў Мінску, бронзавы прызёр у мнагабор'і і чэмпіёнка краіны ў практыкаваннях на бярвяне.

7. Заслужаны майстар спорту Нэлі ВАКУЛА. Інструктар Гомельскага аблсавета «Дынама» — чэмпіёнка свету па веславанні і чэмпіёнка СССР.

8. Заслужаны майстар спорту Віктар СІДЗЯК. Пераможца міжнародных турніраў, розыгрышу Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў, Сусветнай універсіяды.

9. Заслужаны майстар спорту Таццяна САМУСЕНКА. Дынамаўка, студэнтка Мінскага інстытута замежных моў. У складзе зборнай СССР заваявала на чэмпіянаце свету ў Анкары галоўны агульнакамандны прыз — «Вялікі прыз нацыі».

10. Майстар спорту міжнароднага класа Мікалай ХАХОЛ — чэмпіён свету па веславанні.